

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST A FILANTROPIE
VE VYBRANÝCH FINANČNÍCH INSTITUCÍCH V ČR**

Autor práce: Jan Žbánek, DiS.
Studijní obor: Management a marketing služeb
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.
Katedra: Katedra managementu a marketingu služeb

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Mgr. Lubomíru Pánovi, Ph.D.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŽBÁNEK, J. *Společenská odpovědnost a filantropie ve vybraných finančních institucích v ČR : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. 67 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Klíčová slova: filantropie, společenská odpovědnost, sociální ekonomika, neziskové organizace, nadace

Práce se zabývá vysoce aktuální problematikou společenské odpovědnosti firem (CSR) a firemní filantropií, podrobně rozebírá rozdělení konceptu na 3 pilíře – ekonomický, environmentální a sociální, a uvádí možnosti měření CSR. Práce řeší vztah filantropie, sociálního státu a sociální ekonomiky. Pojednává o nezastupitelné roli neziskových organizací, jejichž prostřednictvím se v současné době realizuje největší počet filantropických aktivit. Koncept společenské odpovědnosti je podrobně analyzován ve 2 velkých finančních institucích – České spořitelně, a. s. a České pojišťovně, a. s. Instituce jsou vzájemně porovnávány; zkoumají se filantropické aktivity jejich nadací. Práce hodnotí podmínky a bariéry pro motivaci k filantropii v daňové politice ČR a vyvozuje závěry pro její další rozvoj.

ABSTRACT

ŽBÁNEK, J. Social responsibility and philanthropy in selected financial institutions in the Czech Republic : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2014. 67 p. Supervisor : doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Key words: philanthropy, social responsibility, social economy, non-profit organizations, foundation

The thesis deals with the highly topical issue of the corporate social responsibility (CSR) and the corporate philanthropy. The thesis analyzes in detail the distribution of the concept to three pillars, which are economic, environmental and social one, and states the possibilities of CSR measuring. Besides others, thesis addresses the relationship of philanthropy, welfare state and social economy and focuses on the irreplaceable role of the non-profit organizations, through which the largest number of philanthropic activities is currently being realized. The concept of social responsibility is analyzed in detail on the examples of two big financial institutions, Česká spořitelna, a. s. and Česká pojišťovna, a. s. Institutions are being compared with each other, including the examination of the philanthropic activities carried out by their foundations. The thesis evaluates the barriers and conditions for the motivation to participate in the philanthropy in terms of Czech Republic taxation and draws conclusions for its further development.

Obsah

Úvod	7
1 Cíl a metodika bakalářské práce	8
2 Společenská odpovědnost firem a různé projevy firemní filantropie	9
2.1 Historický vývoj a základní pojmy	9
2.2 Firemní filantropie.....	12
2.3 Koncept CSR.....	13
2.4 Měření společenské odpovědnosti.....	15
2.5 Filantropie a sociální stát, sociální ekonomika.....	17
3 Dárcovství z pohledu příjemců darů – neziskových organizací	20
3.1 Neziskové organizace	20
3.2 Rozdělení neziskových organizací	22
3.3 Nadace a nadační fondy.....	23
4 Společenská odpovědnost (CSR) ve vybraných finančních institucích	27
4.1 Česká spořitelna, a. s.	27
4.2 Česká pojišťovna, a. s.	38
4.3 Komparace a zhodnocení společenské odpovědnosti České spořitelny, a. s. a České pojišťovny, a. s.	47
5. Podmínky dárcovství a jeho podpora v daňové politice ČR	52
5.1 Daňová legislativa z pohledu dárce.....	52
5.2 Daňová legislativa z pohledu obdarovaného.....	53
5.3 Podmínky pro filantropii v ČR.....	55
Závěr	58
Seznam použitých zdrojů	60
Seznam zkratk	66
Seznam obrázků, tabulek a grafů	67

Úvod

Problematika filantropie a společenské odpovědnosti firem (CSR – Corporate Social Responsibility) je v centru zájmu již několik desítek let a stává se stále aktuálnějším tématem.

Chování firmy může být označeno za společensky odpovědné, pokud bude usilovat nejen o naplnění svých ekonomických cílů, ale zaměří se i na řešení a naplnění sociálních a environmentálních aspektů.

Zájem o společenskou odpovědnost firem je podporován nejen mezinárodními organizacemi, vládami některých zemí, ale i samotnými firmami. Lze očekávat, že tento trend bude postupně narůstat. Řada firem i v České republice již nepochybuje o tom, že pokud chtějí firmy v tržním prostředí světové ekonomiky uspět, musí se chovat společensky odpovědně – tzn. nezbytnou součástí strategického plánování každé firmy je podnikat tak, aby se šetrně chovaly k životnímu prostředí ve svých regionech a zároveň byly citlivé k potřebám svých zaměstnanců.

Bohatší firmy, kterým není vývoj ve společnosti lhostejný a které chtějí vylepšit svou image u veřejnosti a svých obchodních partnerů a ukázat se v novém světle jako odpovědný občan společnosti, kde působí, zakládají své firemní nadace, jejichž prostřednictvím realizují své filantropické aktivity.

Konkrétní projevy firemní filantropie jsou dále zkoumány na velkých finančních institucích v České republice – České spořitelny, a. s. a České pojišťovny, a. s. a jejich nadacích. Za svou činnost a dlouhodobou angažovanost v oblasti firemní filantropie dosahují významných ocenění.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce je zmapovat projevy filantropie a společenské odpovědnosti na příkladu konkrétních finančních institucí působících v České republice.

Základním východiskem pro zkoumání byla kniha Společenská odpovědnost firem od V. Kunze a Společenská odpovědnost podniků. Transparentnost a etika podnikání od D. Zadražilové a kol.

Teoretická část, složená ze tří kapitol, je zaměřena na vysvětlení základních pojmů historického vývoje, konceptu společenské odpovědnosti a filantropie a rozdělení konceptu na 3 pilíře (ekonomického, sociálního a environmentálního).

Dále jsou zde uvedeny způsoby měření společenské odpovědnosti firem pomocí různých indexů a naznačeno propojení mezi filantropií, sociálním státem a sociální ekonomikou. Prostor je věnován i uplatňování sociální ekonomiky v podniku a pohledu na firemní filantropii z druhé strany – od příjemců darů (zvláště neziskových organizací – nadací).

Pro teoretickou část je použita popisná metoda a výzkumná metoda historicity a kontextuálnosti, tedy, že určitým situacím lze porozumět až po jejich situování do širšího historického kontextu.

Praktická část se primárně zaměří na komparaci firemní filantropie v konkrétních finančních institucích v ČR – v České spořitelně, a. s. a České pojišťovně, a. s., které realizují prostřednictvím svých nadací filantropické aktivity. Nejprve bude provedena podrobná analýza (rozbor výročních zpráv a dalších zdrojů) v určitém časovém úseku (roky 2008-2012) a syntéza (souhrn dat do tabulek a grafů), a to za každou finanční instituci samostatně a následně jejich komparace.

Pro praktickou část je použita metoda kvalitativního přístupu; výzkumná metoda analýzy rozčleňuje celek na základní části, zkoumá vztahy a souvislosti, metoda syntézy naopak zkoumané části, vztahy a souvislosti spojuje do určitého celku a metoda komparace následně jednotlivé pozorované jevy porovnává a hledá společné vlastnosti.

V závěru práce bude provedeno zhodnocení podmínek pro společenskou odpovědnost firem a filantropii a bariér pro jejich motivaci v daňové politice ČR a budou vyvozeny závěry pro jejich další rozvoj.

2 Společenská odpovědnost firem a různé projevy firemní filantropie

Společenská odpovědnost firem – se pod zkratkou CSR - **corporate social responsibility** používá i v české literatuře. Odpovědný a etický přístup vůči životnímu prostředí a okolí je v dnešní době tématem velmi aktuálním.¹

2.1 Historický vývoj a základní pojmy

Pojem filantropie (zjednodušeně dobročinnost, dárcovství) není žádnou novinkou několika posledních let. S dobročinností se setkáváme již dávno v minulosti. Písemné zmínky o dobročinnosti se objevují v období antiky, kdy byla dobročinnost považována za významnou cnost a poprvé se objevuje i její název – filantropie. Aristotelův výrok: „Rozdávat peníze jen tak je jednoduché a každý to dokáže. Ale rozhodnout se komu dát peníze, kolik, kdy a proč, to každý neumí a už vůbec to není jednoduché.“ ukazuje, že s dobročinností je spojeno plno složitých vztahů, jak s poskytováním darů, tak s jejich přijímáním.²

Ekonomie daru je právním a ekonomickým systémem, který zkoumá směny a smlouvy ve společnostech v době před vznikem peněz. Zkoumá, proč a jak jsou dary dávány. Většinou se nejednalo pouze o prostou výměnu statků, výrobků a značného bohatství, ale směna zahrnovala např. i hostiny, obřady a vojenskou výpomoc. Služby a protislužby byly sice dobrovolné, ale ve své podstatě byly pod trestem války povinné. Systém totálních závazků kromě povinnosti přijaté dary oplácet, zahrnuje i povinnost dary poskytovat a povinnost dary přijímat. Smysl daru byl především posílit vazby mezi dárce a obdarovaným. Systém dávání darů, které mají být později oplaceny, v sobě skrývá i instituci úvěru, který je typický pro vyšší stupně civilizace – tedy koupě a prodej na úvěr a půjčku.³

Filantropie je určitá životní filozofie. „*Filantropie je chápána jako souhrn činností a chování, které vedou k vědomé podpoře druhých osob (jednotlivců, skupin, organizací). Termín filantrop pochází etymologicky z řeckého filanthropos, což je*

¹ STEJSKALOVÁ, D., HORÁKOVÁ, I., ŠKAPOVÁ, H. *Strategie firemní komunikace*. 2. rozš. vyd. Praha : Management Press, 2008. s. 93.

² SVOBODA, F. *Filantropie: distanční studijní opora*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. s. 14.

³ SVOBODA, F. *Filantropie: distanční studijní opora*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. s. 16-17.

složenina dvou slov: *fil(os)* (milující) a *anthropos* (člověk). Termín *filantrop* je do češtiny běžně překládán jako *lidumil*. *Filantropie* je tedy láska k člověku, *lidumilnost*.⁴

Dle slovníku cizích slov z období socialismu (ze 70. let 20. stol.) se *filantropie* chápe jako „*lidumilnost, buržoazní způsob individuálního řešení lidské bídy zaviněné kapitalistickým společenským řádem*“.⁵

Pojem *filantropie* se často spojuje a zaměňuje s příbuznými pojmy – *mecenášstvím, charitou, altruismem* a dalšími; pojem *filantropie* je však obecnější. Termín **charita** (z *latinského charitas* a *řeckého charis - dík, radost*) je v nejširším slova smyslu chápán ve smyslu, v němž byl používán v křesťanství. V něm je *charita* chápána jako nejvyšší forma lásky, která se projevuje ve vzájemné lásce mezi Bohem a člověkem a v nesobecké lásce člověka ke svým bližním. V užším smyslu je pojem *charita* veřejností používán jako označení pro organizovanou péči o lidi staré, opuštěné, postižené, nemocné, zraněné a vyhnané z vlasti. Někdy je slova „*Charita*“ užíváno i jako názvu zejména katolických církevních institucí, jež se výše zmíněnými službami zabývají. Pojem *charita* bývá používán i jako synonymum *dobročinnosti*.⁶

Termín **mecenášství** se objevuje ve starém Římě, kdy žil *Maecenas* - bohatý muž, milovník umění, který své bohatství využíval k podpoře umělců (hlavně významných antických básníků), kteří byli většinou bez prostředků.⁷

Altruismus chápeme jako mravní princip, kde blaho druhého je mravně důležitější než vlastní blaho.⁸

Za nejstarší formu *filantropie* můžeme považovat **almužnu** – tedy „*dar, který dárce uděluje chudému člověku, přičemž tento dar je zároveň darem bohu. Almužna je spojena především s židovsko-křesťanským a islámským civilizačním okruhem*“.⁹

V současné době spíše převládá *dárcovství* ve formě peněz a času. Zdrojem *filantropie* je vědomí nerovností – existují nerovnosti v množství majetku, který lidé

⁴ Maentiva, a. s. Maentiva holding. *Filantropie: Definice filantropie* [online]. 2008 [cit. 2013-07-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.maentiva.com/cs/maentiva-holding/filantropie/definice-filantropie/>>.

⁵ REJMAN, L. *Slovník cizích slov*. 2. doplněné vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1971. s. 103.

⁶ Maentiva, a. s. Maentiva holding. *Filantropie: Definice filantropie* [online]. 2008 [cit. 2013-07-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.maentiva.com/cs/maentiva-holding/filantropie/definice-filantropie/>>.

⁷ BAČUVČÍK, R. *Marketing neziskových organizací*. 1. vyd. Zlín : VeRBuM, 2011. s. 47.

⁸ SVOBODA, F. *Filantropie: distanční studijní opora*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. s. 19.

⁹ SVOBODA, F. *Filantropie: distanční studijní opora*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. s. 17.

vlastní, nerovnosti v lidských schopnostech a možnostech, existují situace zákonité i náhodné, jako jsou například živelní pohromy a katastrofy. Na nápravu těchto nerovností většinou člověk sám nestačí. Zde je třeba pomoci odjinud. Obsahem filantropie je vlastně snaha korigovat nerovnosti a nastolit určitou harmonii a řád. I v českých zemích se v minulosti setkáváme s filantropickými aktivitami. Zaměřovaly se na řešení obecných problémů, ale upozorňovaly i na kritická místa společenského života, která chtěly preventivně ošetřovat.¹⁰

V historii české společnosti se objevilo mnoho štědrých vlastenců, ze kterých je nutné vyzdvihnout nejvýznamnějšího tuzemského filantropa všech dob – mecenáše Josefa Hlávku (1831-1908). Hlávka vystudoval techniku v Praze a architekturu ve Vídni. Byl mimořádně talentovaný a vypracoval se na jednoho z nejvýznamnějších stavitelů monarchie. Byl sice dvakrát ženatý, ale neměl žádné potomky, a proto musel uvážit, jak naloží s nabytým bohatstvím. Znal špatné poměry studentů, a proto se rozhodl prostřednictvím nadace, kterou založil, chudým, ale chytrým studentům pomáhat. Od svého založení jeho nadace doposud funguje. V současné době rozděljuje každý rok přibližně 5 milionů Kč.¹¹ Už během svého života Hlávka finančně podporoval vědu, vzdělanost a kulturu. Jeho vlastní slova: „*Dávám rád, ale talentům a na dobré věci.*“ vystihují jeho filantropickou filozofii.¹²

Na mecenášskou tradici navázaly v posledních letech i jiné známé osobnosti např. Olga Havlová, Václav Havel, Meda Mládková i např. modelka Tereza Maxová. U nich je důležitá jejich morální podpora, kterou dávají konkrétním projektům a organizacím.

Na závěr kapitoly je doplněno několik pojmů, které se v české společnosti vyskytují v souvislosti s poskytováním darů.

„**Dobročinnost:** všeobecný pojem, který označuje různé aktivity motivované láskou k bližnímu a snahou pomoci člověku, lidstvu, světu – zkrátka konání dobra.

¹⁰ HLOUŠKOVÁ, Z., NOVOTNÁ, E. *Dobrovolnictví a filantropie: O filantropii*. [online] © 2003-2012, poslední aktualizace této stránky: 18. 03. 2012 [cit. 2013-07-27]. Dostupné z WWW: <<http://krasnno.cz/index.php?akce=dobinf&kod=5&table=dobrovolinfokan>>.

¹¹ ŠVAGROVÁ, M. Josef Hlávka chtěl, aby obdarovaní zůstali svobodní. *The art of giving = Umění darovat: čtvrtletník pro obnovu české filantropie*. 2013, č. 1, s. 16-17. Dostupné také z WWW: <<http://www.nadacevia.cz/cz/radce-darce/casopis-o-filantropii-umeni-darovat/umeni-darovat-1-2013>>.

¹² KUNZ, V. *Společenská odpovědnost firem*. 1. vyd. Praha : Grada, 2012. s. 69.

***Dárcovství:** představuje jednu z možných podob dobročinnosti. Může mít formu materiální (věcné dary), finanční (peněžní dary) nebo časovou (darování času prostřednictvím dobrovolné práce, rady či pomoci).*

***Sponzorství:** jedna z forem obchodního vztahu umožňující podporu různých neziskových aktivit, obvykle výměnou za propagaci jména sponzora.¹³*

2.2 Firemní filantropie

Filantropii členíme podle dárců na individuální a firemní. Individuální je starší formou a patří mezi nejstabilnější metody fundraisingu (komunikace s dárci). Do individuální filantropie je možné zahrnout různé dobročinné akce, veřejné sbírky, dárcovské SMS, různé členské příspěvky, srážky ze mzdy apod.

Firemní filantropie se v ČR objevila s příchodem zahraničních firem. Jsou zakládány různé nadace a nadační fondy a dochází k významné podpoře neziskových subjektů. Stále více se hovoří o společensky odpovědném chování (CSR - corporate social responsibility).¹⁴

Dostupné údaje o počtu dárců v ČR v roce 2011 jsou následující: 16 296 právnických osob, 116 993 fyzických osob; objem darů: u právnických osob činil 2,47 mld. Kč, u fyzických osob 1,34 mld. Kč; průměrná hodnota daru tedy činila u právnických osob 151.273 Kč, u fyzických osob 11.466 Kč.¹⁵

Pro srovnání bylo ve Spojených státech amerických v roce 2011 darováno 298,42 bilionu dolarů, přičemž podíl darů od individuálních dárců tvořil 73 %, 14 % z celkového objemu darů byly dary od nadací, 8 % pocházelo z dědictví a 5 % darovaly firmy.¹⁶

Každá firma má fungovat a chovat se tak, aby neporušovala zákony. Činnosti, které firma vykonává dobrovolně nad tento legislativní rámec v zájmu společnosti, se označují jako CSR. Důležitou složkou CSR je právě firemní filantropie.

¹³ HLADKÁ, M. Teoretické vymezení filantropie v kontextu dnešní společnosti. In *Nové trendy – nové nápady 2009*. 1. vyd. Znojmo : Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, 2009. s. 493.

¹⁴ HLADKÁ, M. Teoretické vymezení filantropie v kontextu dnešní společnosti. In *Nové trendy – nové nápady 2009*. 1. vyd. Znojmo : Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, 2009. s. 493-494.

¹⁵ Generální finanční ředitelství na základě dotazu Nadace VIA, 2012. *The art of giving = Umění darovat: čtvrtletník pro obnovu české filantropie*. 2012, č. 2, s. 5. Dostupné také z WWW: <<http://www.nadacevia.cz/cz/radce-darce/casopis-o-filantropii-umeni-darovat/umeni-darovat-2>>.

¹⁶ The Annual Report on Philanthropy for the Year 2011. *The art of giving = Umění darovat: čtvrtletník pro obnovu české filantropie*. 2013, č. 1, s. 13. Dostupné také z WWW: <<http://www.nadacevia.cz/cz/radce-darce/casopis-o-filantropii-umeni-darovat/umeni-darovat-1-2013>>.

Firemní filantropie je dnes chápána jako promyšlené a odpovědné dárcovství. „*Firemní filantropie je významnou podmnožinou společenské odpovědnosti firem. Je její klíčovou složkou. Chování v souladu se zákony je pro každou firmu povinné. CSR naopak zahrnuje aktivity vykonávané nad legislativní rámec, tedy nikoliv ty, co firma musí, nýbrž ty, pro které se dobrovolně rozhodne v zájmu společnosti. Do oblasti firemní filantropie patří: dárcovství (finanční nebo nefinanční – věcné dary, zboží, služby, čas), vlastní firemní nadace nebo nadační fond a sbírka mezi zaměstnanci.*

Společenská odpovědnost firem (CSR) znamená takový způsob vedení firmy a budování vztahů s partnery, který zlepšuje reputaci a důvěryhodnost podniku. CSR také lze charakterizovat jako dobrovolný závazek firem chovat se v rámci svého fungování odpovědně k životnímu prostředí a společnosti.“¹⁷

Filantropie, dárcovství a dobrovolnictví pomáhají firmám budovat jejich společenskou pozici v určité lokalitě, podílí se na tvorbě image firmy v očích veřejnosti a jsou významnou součástí CSR strategie.¹⁸

2.3 Koncept CSR

Moderní koncept společenské odpovědnosti firem se poprvé objevuje v druhé polovině 20. století. Zájem souvisí s rostoucí pozorností veřejnosti vůči negativním dopadům fungující světové ekonomiky a poškozování životního prostředí. Řada podniků přistoupila k vytváření etických kodexů a celých programů odpovědného chování. Jedná se o chování, které jde nad rámec regulace pomocí běžných zákonů.

Podle definice Evropské komise z roku 2001 je CSR vymezena „*jako koncept, pomocí kterého firmy na dobrovolném základě integrují sociální a ekologická hlediska do běžných firemních operací a interakcí se zainteresovanými subjekty (stakeholdery)*“.¹⁹

Společenská odpovědnost firem je postavena na **3 základních pilířích** – 3P – tzv. triple-bottom-line (trojitá základna). Jedná se o moderní koncept podnikání, který

¹⁷ KUTNOHORSKÁ, J. a kol. *Metodika zavádění firemní filantropie pro firmy*. [online]. Ostrava : Ostravská univerzita, 2013. s. 14. [cit. 2013-07-28]. Dostupné z WWW: <http://www.spcsr.cz/files/Methodika_zavadeni_firemni_filantropie_pro_firmy_6-5-2013.pdf>.

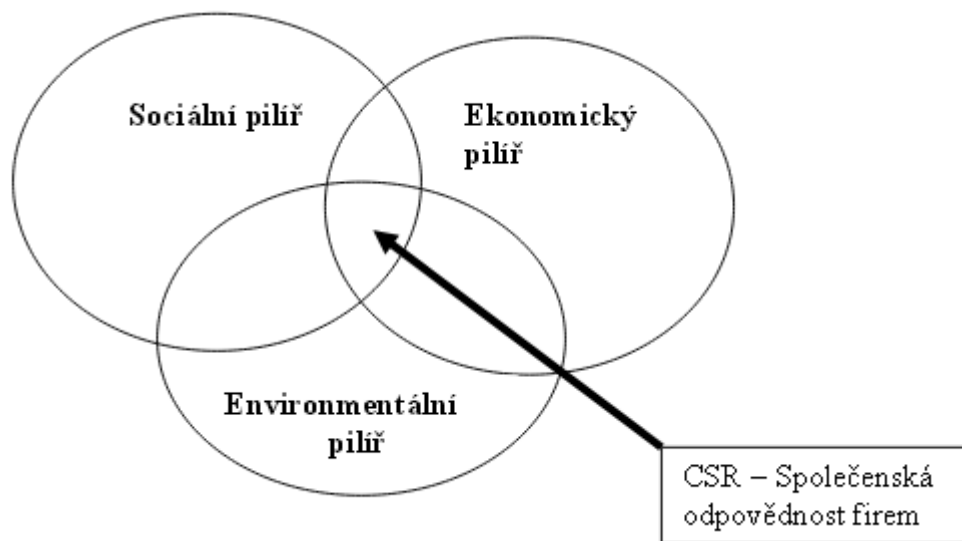
¹⁸ KUTNOHORSKÁ, J. a kol. *Metodika zavádění firemní filantropie pro firmy*. [online]. Ostrava : Ostravská univerzita, 2013. s. 6. [cit. 2013-07-28]. Dostupné z WWW: <http://www.spcsr.cz/files/Methodika_zavadeni_firemni_filantropie_pro_firmy_6-5-2013.pdf>.

¹⁹ ZADRAŽILOVÁ, D. a kol. *Společenská odpovědnost podniků*. Transparentnost a etika podniků. Vyd. 1. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 1-2.

se nezaměřuje jen na ekonomické výsledky podnikání, ale stále více řeší i sociální oblast zaměstnanců a snaží se co nejméně ohrožovat životní prostředí.

- **profit** – ekonomický pilíř
- **people** – sociální pilíř
- **planet** – environmentální pilíř

Obr. 1: Tři pilíře CSR²⁰

Do ekonomické oblasti lze například zařadit způsob správy a řízení firmy, dobrou organizaci s etickým kodexem, který upravuje chování firmy, poskytování informací o sobě pro stakeholdery, dobře fungující vztahy mezi zákazníky a dodavateli i respektování pravidel čestného konkurenčního boje.

Do sociální oblasti patří péče firmy o vlastní zaměstnance, vytváření pracovních podmínek, které vedou k vyšší výkonnosti zaměstnanců a jejich nižší fluktuaci, například zavedení pružné pracovní doby, fungování firemních školek, poskytování různých benefitů a vytváření podmínek pro další zvyšování kvalifikace a rozšiřování znalostí a dovedností.

Environmentální oblast je zaměřena hlavně na omezování negativních dopadů na životní prostředí, na ochranu přírodních zdrojů a šetrné zacházení s nimi, na snižování spotřeby energie, na využívání jiných obnovitelných zdrojů energie,

²⁰ PRSKAVCOVÁ, M., MARŠÍKOVÁ, K., ŘEHOŘOVÁ, P., ZBRÁNKOVÁ, M. *Společenská odpovědnost firem, lidský kapitál, rovné příležitosti a environmentální management s využitím zahraničních zkušeností*. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008. s. 10.

na investice do nových ekologických technologií, na odpadové hospodaření, ale také na bezpečnou manipulaci s rizikovými látkami.²¹

Z výše uvedených pilířů vyplývají jednotlivé typy odpovědnosti a možné strategie firmy. Z pohledu celospolečenské odpovědnosti firem je ideální kombinace všech 3 typů odpovědnosti, tzn. ekonomické, právní a etické, kdy ani 1 z nich není potlačena.²²

Moderní koncept podnikání, který vychází ze 3 pilířů, prosazuje jako hlavní myšlenku orientaci firem nejen na maximalizaci zisku, ale i nutnost zaměřením své pozornosti na řešení otázek v sociální a environmentální oblasti vzhledem k tomu, že firmy jsou i nedílnou součástí okolního prostředí.²³ Koncept CSR tedy ukazuje cestu, jak dosáhnout lepších výsledků a získat konkurenční výhodu pro firmu. Ve světě je již CSR projekt většinou podnikovou strategií, v ČR se tento koncept teprve rozvíjí.

Existuje zde i kritika CSR, která zaznívá zejména z úst pravicových zastánců, kteří se odvolávají na článek Milтона Friedmana s názvem „*Společenskou odpovědností podniku je zvyšovat zisk*“. Podle jeho teorie, pokud společnost podporuje zájmy CSR, snižuje výnosy akcionářů, zvyšuje ceny pro zákazníky a snižuje mzdy některých svých zaměstnanců.²⁴

2.4 Měření společenské odpovědnosti

Pro srovnání podniků existují systémy indikátorů, které zaznamenávají určitý dosažený pokrok. Měří se „pozice“ organizace v oblasti společenské odpovědnosti a i „přínosy“ (výkonnost) v této oblasti. Indikátory mají kvantitativní i kvalitativní charakter, existuje i velké množství standardů společenské odpovědnosti, které se liší šířkou záběru a účelem, pro který byly vytvořeny.

Existuje řada ratingových agentur, které vytvořily komplexní metodiku měření CSR organizací. Sestavily si vlastní indexy k měření výkonnosti společensky odpovědných organizací. K nejznámějším indexům patří Dow Jones Sustainability Index (DJSI) vyvinutý švýcarskou společností, FTSE4Good Index z Velké Británie

²¹ KUNZ, V. *Společenská odpovědnost firem*. 1. vyd. Praha : Grada, 2012. s. 20-24.

²² ZADRAŽILOVÁ, D. a kol. *Společenská odpovědnost podniků. Transparentnost a etika podniků*. Vyd. 1. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 103-104.

²³ KUNZ, V. *Společenská odpovědnost firem*. 1. vyd. Praha : Grada, 2012. s. 18.

²⁴ FRIEDMAN, M. The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits. In *The New York Times Magazine* [online]. New York : The New York Times Company, 1970 [cit. 2014-02-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.colorado.edu/studentgroups/libertarians/issues/friedman-soc-resp-business.html>>.

a také belgický Ethibel Sustainability Index. Údaje pro svá měření získávají nejčastěji z výročních zpráv jednotlivých firem.

Dow Jones Sustainability Index používá 2 řady kritérií, obecná – použitelná pro všechna odvětví (tvoří 50 % z celkového hodnocení) a specifická - použitelná pouze pro určitá odvětví. Každé kritérium má pro hodnocení stanovenou určitou váhu. Kromě výroční zprávy se data získávají i ze zpráv o udržitelném rozvoji, o ochraně životního prostředí, provádí se i speciální dotazníkové šetření a využívají se též všeobecně dostupné informace o dané společnosti. Výhodou indexu je velké množství kritérií, která pokryjí téměř všechny oblasti společenské odpovědnosti. Nevýhodou je, že nehodnotí malé společnosti, jejichž akcie se neobchodují na burzách. Problémem indexu je nezveřejňování vah odvětvově specifických kritérií.

FTSE4Good porovnává 100 nejlepších organizací světa, nehodnotí tabákové společnosti ani podniky ze zbrojního průmyslu. Ke sběru dat jsou využívány dotazníky, osobní rozhovory, analýzy webových stránek, výročních a jiných publikovaných zpráv podniků. Výhodou je oddělenost výzkumu a různorodost informačních zdrojů. Nevýhodou je, že index hodnotí pouze velké akciové společnosti obchodované na burzách a nezveřejňování metodiky, kritérií ani jejich vah.

Ethibel Sustainability Index v sobě zahrnuje 4 indexy – 2 globální (ESI Pioneer Global a ESI Excellence Global) a 2 regionální (ESI Pioneer Europe a ESI Excellence Europe). Hodnotí především vztahy k životnímu prostředí, vnitřní sociální politiku, vnější sociální politiku a ekonomickou politiku. Kritéria vztahů k životnímu prostředí hodnotí dopady organizace na něj. Vnitřní sociální politika zahrnuje zejména pracovní podmínky zaměstnanců. Vnější sociální politika řeší vztahy organizace s okolím a komunikaci se zainteresovanými subjekty. Ekonomická politika se zabývá vztahy s akcionáři a obchodními partnery. Zdrojem informací k měření jsou data zveřejněná hodnocenými organizacemi, která jsou doplněna o rozhovory s vedením společnosti, informace z médií a od zainteresovaných subjektů. Výhodou indexu je oddělenost výzkumu a hodnocení organizací, ale za nedostatek lze považovat, že hodnotí pouze největší firmy a stejně jako index FTSE není nikde zveřejněna metodika hodnocení, ani kritéria včetně jejich vah.²⁵

²⁵ ZADRAŽILOVÁ, D. a kol. *Společenská odpovědnost podniků. Transparentnost a etika podniků*. Vyd. 1. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 76-79.

Aby bylo možné nějakým jednoduchým způsobem firmy spolu srovnávat, je třeba, aby o svých aktivitách své okolí i společnost informovaly obdobným způsobem. Pro podávání a prezentování těchto důležitých a dostatečně objektivních informací je proto důležitý obsah a kvalita zprávy, tzv. report. Nezávislá mezinárodní nezisková organizace Global Reporting Initiative, která sídlí v Amsterdamu, vydala v roce 2000 první koncept - **směrnici GRI**. Směrnice obsahuje zásady pro stanovení obsahu, kvality a rozsahu reportu, ale také přehled témat, které by se v něm měly objevit, neboť jsou důležité pro většinu organizací a stakeholderů. Směrnice dále uvádí i celou řadu indikátorů, kterými může hodnotit podnik svou výkonnost, jak v časovém sledu, tak v porovnání s dalšími podniky.²⁶

Směrnice tedy stanoví principy a ukazatele pro měření a hodnocení ekonomické, environmentální a sociální výkonnosti firmy. Účelem je ukázat firmám určitý rámec při sestavování zpráv, aby poskytované informace byly co nejobjektivnější a nejúplnější.

V roce 2013 byla vydána již čtvrtá verze směrnice GRI - G4, podle níž lze sestavit společensky odpovědný report v jednodušší podobě a více ho přizpůsobit konkrétní strategii i menších firem. V současné době směrnici GRI ve světě jako všeobecně uznávaný rámec pro svůj reporting využívá více než 11 tisíc organizací, ačkoliv je tato iniciativa stále na bázi dobrovolnosti.²⁷

2.5 Filantropie a sociální stát, sociální ekonomika

Již v 18. a 19. století si společnost začala uvědomovat odpovědnost za chudobu. V západní kultuře se prosadil významný postoj morálního závazku bohatých – zmírňovat bídu a chudobu, podporovat vzdělání mládeže, uměleckou tvorbu a vědeckou činnost. Postupně státy v Evropě převzaly řadu aktivit, které do té doby vykonávaly soukromé iniciativy. Dochází k posunu od soukromé filantropie ke státem organizované dobročinnosti. Stát začal zajišťovat poskytování sociálních služeb. Zdroje pro tyto

²⁶ KAŠPAROVÁ, K., KUNZ, V. Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování. 1. vyd. Praha : Grada, 2013. s. 145.

²⁷ EMPRESS. *GRI (Global Reporting Initiative)* [online]. 2013 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://vzdelavani.empress.cz/lekce/29/cast/138>>.

aktivitu získával progresivním zdaněním, tzn., bohatí platili vyšší daně a méně dávali na dobročinnost.²⁸

„Sociální stát v Evropě vznikl přetvářením existujících obecních, svépomocných či čistě charitativních systémů sociální pomoci do podoby státem garantovaného systému sociálního zabezpečení.“²⁹

Ke konci 20. století se v západní Evropě objevují problémy jako je dlouhodobá nezaměstnanost, udržení důstojné životní úrovně důchodců, problémy lidí žijících na okraji společnosti a další problémy, kterým stát není schopen čelit. Sociální stát se v současné době mění na smíšený sociální stát, kde již odpovědnost neleží pouze na veřejných institucích, ale část této odpovědnosti přebírají ziskové organizace a subjekty třetího sektoru (sociální ekonomiky). Sociální ekonomika se proto dostává stále více do popředí.³⁰

„Sociální ekonomiku lze charakterizovat jako část národního hospodářství, jako jeho třetí sektor. Tvoří ji soukromé ekonomické subjekty nezávislé na státu, které vykonávají ekonomické činnosti, ale odlišují se od tržních ziskových společností tím, že sledují sociální anebo environmentální cíle v daném místě. V sociální ekonomice jsou produkovány služby nebo zboží, jsou vytvářena pracovní místa a vedle zaměstnanců zde často pracují dobrovolníci.“³¹

Kromě termínu sociální ekonomika se v odborné literatuře u nás i v zahraničí můžeme setkat i s názvy občanský sektor, občanská společnost, neziskový sektor, třetí sektor, dobrovolnický sektor, nebo nezávislý sektor. Všechny tyto termíny označují oblast svobodných lidských aktivit a dobrovolného sdružování mimo rodinu, trh a stát.³²

Sociální ekonomika není založena na kapitálu, jejím cílem není zisk, ale vzájemná solidarita a přispívá též k začleňování sociálně vyloučených osob do společnosti.³³

²⁸ SVOBODA, F. *Filantropie: distanční studijní opora*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. s. 106.

²⁹ SVOBODA, F. *Filantropie: distanční studijní opora*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. s. 107.

³⁰ DEFOURNY, J. From Third Sector to Social Enterprise. In BORGHAZA, C., DEFOURNY, J. *The Emergence of Social Enterprise*. London : Routledge, 2001, s. 1-2.

³¹ DOHNALOVÁ, M., PRŮŠA, L., et al. *Sociální ekonomika*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011. s. 7.

³² SKOVAJSA, M. a kol. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010, s. 18.

³³ CECOP - EST. Conference. *Souhrnná informace a závěry mezinárodní konference k problematice šíření sociální ekonomie* [online]. 2002 [cit. 2013-09-12]. Dostupné z WWW: <http://www.cecop-est.cz/conference_cz.html/>.

Hlavní typy subjektů sociální ekonomiky jsou družstva, vzájemně prospěšné společnosti, asociace, nadace a sociální podniky.³⁴

Shrnutí kapitoly

Filantropie je určitá životní filozofie, jedna z nejmodernějších forem dárcovství. Individuální filantropie je známá už v dávné minulosti, rozvoj firemní filantropie v ČR nastal na přelomu tisíciletí s příchodem zahraničních firem. Firemní filantropie je důležitou podmnožinou společenské odpovědnosti firem (CSR). V souvislosti s CSR konceptem se mluví o tzv. triple-bottom-line; 3P – profit, people, planet, což jsou 3 pilíře – ekonomický, sociální a environmentální, které musí být v ideální kombinaci vzájemně vyvážené a propojené. Pro srovnání firem v oblasti CSR byla vytvořena řada indikátorů (indexů), které slouží k měření jejich výkonnosti. Pro měření je však důležité i objektivní reportování o aktivitách firmy obdobným způsobem. Všeobecně uznávaný rámec při sestavování reportů ukazuje firmám směrnice GRI. Většina CSR aktivit se realizuje prostřednictvím různých neziskových organizací, zvláště nadací. Pro část národního hospodářství, která se zabývá veřejně prospěšnými aktivitami a která je založena na vzájemné solidaritě a sleduje hlavně sociální cíle, se ujal termín třetí sektor nebo sociální ekonomika.

³⁴ DOHNALOVÁ, M., PRŮŠA, L., et al. *Sociální ekonomika*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011. s. 27.

3 Dárcovství z pohledu příjemců darů – neziskových organizací

Sociální ekonomika klade důraz na pomoc lidem sociálně slabým a znevýhodněným, kterým nabízí cestu k uplatnění ve společnosti. K základním principům patří solidarita, sociální soudržnost a zodpovědnost. Konkrétními příjemci darů jsou nejčastěji ohrožené děti, dětské domovy, SOS vesničky, lidé se zdravotním handicapem, senioři a lidé v nouzi. Dary dostávají většinou prostředním neziskových organizací.

3.1 Neziskové organizace

„Neziskový sektor je velmi široký pojem, pod kterým se skrývají organizace různé velikosti, oboru činnosti, právní formy, míry obecné prospěšnosti, stupně a formalizovanosti, a z našeho pohledu též rozsahu a kvality marketingových a komunikačních (propagačních) aktivit. Je prakticky nemožné vymezit nějaký obecný model neziskové organizace a definovat neziskový produkt. Neziskové jsou ty subjekty, které nebyly založeny za účelem dosažení a rozdělení zisku. Neziskovost znamená, že pokud takové organizace vytvoří účetní zisk, nemohou jej rozdělit mezi své zakladatele (majitele), členy či zaměstnance, ale musí jej použít na podporu realizace svého poslání, to znamená investovat jej do inovací či rozšíření poskytovaných služeb.“³⁵

Neziskové organizace fungují na těchto obecných principech:

- institucionalizovanost organizací (legislativní úprava činnosti)
- soukromá povaha (oddělenost od veřejné správy)
- nerozdělování zisku (zisk se musí použít v souladu s posláním organizace)
- autonomie (nezávislost na veřejné správě, vlastní organizační struktura)
- dobrovolnost (při poskytování služeb nebo ve vedení organizace).³⁶

Pro konkrétní vymezení nestátních neziskových organizací v ČR se často používá klasifikace Rady vlády pro nestátní neziskové organizace. Ta mezi ně řadí následující právní formy: občanská sdružení a jejich organizační jednotky, nadace

³⁵ BAČUVČÍK, R. *Marketing neziskových organizací*. 1. vyd. Zlín : VeRBuM, 2011. s. 36.

³⁶ BAČUVČÍK, R. *Marketing neziskových organizací*. 1. vyd. Zlín : VeRBuM, 2011. s. 39-40.

a nadační fondy, církevní právnické osoby zřizované církvemi a náboženskými společnostmi a obecně prospěšné společnosti.³⁷

Často se také používá podpůrně definice neziskových organizací podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění platném do 31. 12. 2013. Neziskové organizace vymezuje jako právnické osoby – poplatníky, kteří nejsou založeni za účelem podnikání. Za tyto poplatníky „*se považují zejména zájmová sdružení právnických osob, pokud mají tato sdružení právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti, občanská sdružení včetně odborových organizací, politické strany a politická hnutí, registrované církve a náboženské společnosti, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu, obce, organizační složky státu, kraje, příspěvkové organizace, státní fondy a subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.*“³⁸

Podle zákona o daních z příjmů ve znění platném od 1. 1. 2014 – tedy podle zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů, je pro neziskové organizace zaveden nový pojem – veřejně prospěšný poplatník. Je definován jako „*poplatník, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním.*“³⁹

Neziskové organizace (nyní veřejně prospěšný poplatník) se zabývají podstatou svého poslání, až následně se zajímají o výši příjmů, která je však důležitá pro jejich fungování. Vznikají z nutnosti zajistit výkon veřejné správy, z potřeby a uplatnění svobody sdružování, ale hlavně ze snahy pomáhat lidem, která vyplývá z lásky k nim. Celý neziskový sektor zajišťuje to, co není schopen zabezpečit stát; uspokojuje specifické potřeby lidí, poskytuje služby bezplatně, nebo za velmi výhodné ceny.

³⁷ DOHNALOVÁ, M., PRŮŠA, L., et al. *Sociální ekonomika*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011. s. 50.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 492 ze dne 12. prosince 2000, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 143, s. 7866.

³⁹ ČESKO. Zákonné opatření Senátu č. 344 ze dne 10. října 2013 o změně daňových zákonů v souvislosti s rektifikací soukromého práva a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2013, částka 134, s. 6052.

Reaguje pružně na požadavky trhu a svou existencí a aktivitami vede ke značným úsporám veřejných výdajů.⁴⁰

Vznik neziskových organizací není důsledek jen jedné hybné síly; působí zde síly z několika směrů – jsou to tlaky zdola, zvenku a shora.

Tlaky zdola jsou snahy lidí o změnu života k lepšímu a o ochranu zájmů určité skupiny lidí (spolky, hnutí, kluby). Tlaky zvenku jsou odrazem tlaků zdola; významnou úlohu zde mají církve a soukromé dobrovolné organizace, které vystupují jako ochránci chudých a podporovatelé růstu protestních hnutí (ve střední Evropě v 80. letech podporovaly hlavně protikomunistická hnutí). Tlaky shora představují zásah státu - stát podporuje rozvoj neziskových organizací, aby snížil své výdaje do sociální oblasti. Všechny tlaky jsou úzce svázány s ekonomickými i celospolečenskými krizemi, kterými lidstvo prochází.⁴¹

3.2 Rozdělení neziskových organizací

Neziskový sektor v ČR zahrnuje nejčastěji nestátní neziskové organizace (obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby, občanská sdružení, nadace a nadační fondy), ale patří sem i státní neziskové (příspěvkové) organizace, které jsou zakládány ministerstvy nebo místními úřady (jsou to např. ústavy sociální péče, školy, knihovny, muzea, divadla a domovy důchodců). Oba typy organizací fungují na obdobných principech, ale podstatný rozdíl mezi nimi je ve způsobu financování. Státní neziskové organizace jsou financovány přímo ze státního rozpočtu, kdežto nestátní neziskové organizace si musí finance obstarat samy. Příliv peněz ze státního rozpočtu příspěvkovým organizacím se stále zmenšuje (období krize a zvyšování státního dluhu), a proto jsou i ony nuceny k získávání dárců, kteří jim zajistí jejich fungování i v následujících letech.⁴²

Koncepčně se problematikou neziskových organizací zabývá Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, která je stálým poradním, iniciativním a koordinačním orgánem ČR. Vznikla v roce 1998 přetransformováním Rady pro nadace. Rada předkládá vládě materiály, které se týkají nestátních neziskových

⁴⁰ TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie*. 1. vyd. Příbram : Professional Publishing, 2008. s. 35, 42.

⁴¹ SALOMON, L. M. *Partners in Public Service: Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State*. 1. vyd. Baltimore : Johns Hopkins University, 1995. s. 6.

⁴² MPSV, *Aby státní i neziskové organizace byly úspěšné...* [online]. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2009 [cit. 2013-10-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/7721>>.

organizací a podmínek pro jejich fungování. Rada byla také hlavním aktérem při rozhodování o dotacích a stále zaujímá v oblasti financování těchto organizací nezastupitelnou roli.⁴³

Nestátní neziskové organizace mohou také získat finanční prostředky od státu, a to prostřednictvím dotací (upraveno v zákoně č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla republiky). Dotace jsou účelově vázány, poskytují se na projekty v sociální oblasti, v oblasti zdravotní péče, tělovýchovy a sportu, kultury, popř. v dalších oblastech. Není na ně právní nárok a zpravidla jsou rozdělovány v otevřeném výběrovém řízení. Poskytnuté dotace představují zpravidla maximálně 70 % ceny projektu.⁴⁴

Dotacíní politika státu vychází ze schválených Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy z roku 2010, které byly novelizovány v roce 2013. Novela zavádí povinnost zveřejňovat informace o poskytování dotací, aby mohla veřejnost kontrolovat dotační procesy. Dále Zásady reflektují na nové poměry, které v neziskových nestátních organizacích vznikly v souvislosti s účinností nového občanského zákoníku (od 1. 1. 2014).⁴⁵

Dotace jsou nestátním neziskovým organizacím poskytovány ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů a hl. m. Prahy, z rozpočtů obcí a ze státních fondů. Z těchto rozpočtů je nejvíce podporována oblast tělovýchovy, oblast sociálních věcí a politiky zaměstnanosti, oblast kultury a ochrany památek.⁴⁶

3.3 Nadace a nadační fondy

Jednou z forem nestátních neziskových organizací jsou nadace a nadační fondy, kterými se práce bude více zabývat.

Nový občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen NOZ) představuje komplexní změnu legislativních podmínek a významně se dotýká

⁴³ SKOVAJSA, M a kol. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010. s. 149-150.

⁴⁴ MPSV, *Dotacíní politika* [online]. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2006 [cit. 2013-10-06]. Dostupné z WWW: <www.mpsv.cz/files/clanky/4649/Dotacni_politka.ppt>.

⁴⁵ Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, *Novelizace Zásad vlády pro poskytování dotací NNO* [online] 2013 [cit. 2013-10-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/aktuality/novelizace-zasad-vlady-pro-poskytovani-dotaci-nno-108091/>>.

⁴⁶ Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2011* [online]. 2011 [cit. 2013-10-18]. Dostupné z WWW: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2011.pdf>.

i nadačního sektoru. Nadační právo v NOZ (§ 303 - § 401) nahrazuje právní úpravu dle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, který byl NOZ zrušen.

Nadace je podle NOZ založena „*k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Účel nadace může být veřejně prospěšný, spočívá-li v podpoře obecného blaha, i dobročinný, spočívá-li v podpoře určitého okruhu osob určených jednotlivě či jinak. Majetek nadace tvoří nadační jistina a ostatní majetek. Nadační jistinu tvoří soubor předmětů vkladů do nadace, popřípadě i nadačních darů. Nadační jistina musí mít celkovou hodnotu odpovídající alespoň výši 500 000 Kč. Peněžní vyjádření nadační jistiny je nadační kapitál. Výše nadačního kapitálu se zapisuje do veřejného rejstříku.*“⁴⁷

Nadační fond (dále jen NF) se zakládá k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky.⁴⁸ Fondy jsou zakládány k těmto účelům jako nadace, oproti nadacím jsou však považovány za útvary dočasného charakteru. Majetek NF je tvořen souborem vkladů a darů, nemusí splňovat předpoklad trvalého výnosu. NF oproti nadaci nevytváří nadační jistinu ani nadační kapitál.⁴⁹

Nadace a NF jsou filantropické instituce, definované jako účelová sdružení majetku. Účel je hlavním znakem nadace a zapisuje se do nadační listiny. Dle zákona č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech, mohly mít nadace a NF výlučně veřejně prospěšný účel, jednalo se zejména o „*rozvoj duchovních hodnot, ochranu lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, přírodního prostředí, kulturních památek a tradic, rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu.*“⁵⁰

Dle NOZ může být účel také dobročinný. Veřejně prospěšný účel spočívá v podpoře obecného blaha, zatímco dobročinný účel se projevuje v podpoře určitého okruhu osob (mohou vznikat i rodinné nadace).⁵¹

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2012, částka 33, s. 1059, 1062-1063.

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2012, částka 33, s. 1069.

⁴⁹ FRIŠTENSKÁ, H. a kol. *Průvodce novým Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy* [online] Fórum dárců, 2013 [cit. 2013-10-19]. s. 10 (PDF). Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozury/Pruvodce-obcanskym-zakonikem-pro-nadace-a-nadacni-fondy_fd-_5_.pdf>.

⁵⁰ BAČUVČÍK, R. *Marketing neziskových organizací*. 1. vyd. Zlín : VeRBuM, 2011. s. 120.

⁵¹ FRIŠTENSKÁ, H. a kol. *Průvodce novým Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy* [online] Fórum dárců, 2013 [cit. 2013-10-19]. s. 13 (PDF). Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozury/Pruvodce-obcanskym-zakonikem-pro-nadace-a-nadacni-fondy_fd-_5_.pdf>.

Nejdůležitějšími organizačními dokumenty nadace a NF je zakládací (nadační) listina, která obsahuje podstatné náležitosti (např. název a sídlo nadace) a statut nadace, který upravuje její vnitřní poměry a vztahy nadace a NF k třetím osobám. Ukládá se do sbírky listin rejstříku nadací a NF a je veřejně přístupný. Každý může do statutu nahlížet a pořizovat si z něj výpisy a kopie.⁵²

Nadace nebo NF vedou účetnictví podle zvláštních předpisů (z. č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů). U nadace musí být roční účetní závěrka vždy ověřena auditorem, u NF jen tehdy, pokud za kalendářní rok úhrn celkových nákladů nebo výnosů převyší 3.000.000 Kč nebo pokud majetek NF převyší 3.000.000 Kč. Nadace i NF vypracovává nejpozději do šesti měsíců po uplynutí kalendářního roku výroční zprávu. Každý má právo do výročních zpráv nahlížet, činit si opisy a výpisy. Výroční zpráva obsahuje přehled o veškeré činnosti nadace nebo NF za hodnocené období. Zejména je zde uveden přehled majetku nadace nebo NF, přehled o jejich závazcích, přehled o použití majetku; u darů přesahujících 10.000 Kč poskytnutých nadaci nebo NF i přehled o osobách, které je poskytly, taktéž i přehled o osobách, kterým byly nadační příspěvky poskytnuty. Ve výroční zprávě najdeme také zhodnocení základních údajů z roční účetní závěrky a informace ze zprávy auditora. Roční účetní závěrka je přílohou výroční zprávy. Výroční zpráva se ukládá do sbírky listin u rejstříkového soudu.⁵³

Bohatší firmy, kterým není vývoj ve společnosti lhostejný, zakládají své firemní nadace, jejichž prostřednictvím realizují své filantropické aktivity.

Filantropie se stává v současnosti pro firmy důležitým nástrojem budování značky a pověsti. Občanské sdružení Fórum dárců vyhláší každoročně anketu Top Firemní Filantrop, kde se jako nejštedřejší dárci pravidelně objevují největší bankovní ústavy.

Shrnutí kapitoly

Konkrétními konečnými příjemci darů jsou nejčastěji sociálně slabí a znevýhodnění lidé, různě handicapovaní nebo ohrožené děti. Většinou nezískávají

⁵² ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2012, částka 33, s. 1059, 1060.

⁵³ ČESKO. Zákon č. 227 ze dne 3. září 1997 o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 80, s. 4736.

dary nebo příspěvky od podnikatelských subjektů přímo, ale prostřednictvím neziskových organizací. Neziskové organizace vystupují jak v roli příjemců darů, tak i poskytovatelů. Od 1. 1. 2014 se v daňové sféře zavádí pro neziskové organizace nový pojem – veřejně prospěšný poplatník a v souvislosti s účinností NOZ dochází i k významným změnám v nadačním sektoru. Kromě výlučně veřejně prospěšného účelu, který mohly mít nadace a NF dříve, může být nyní účel také dobročinný, takže mohou vznikat i rodinné nadace.

4 Společenská odpovědnost (CSR) ve vybraných finančních institucích

Projevy filantropie a společenské odpovědnosti firem budou zkoumány na následujících vybraných finančních institucích působících v České republice.

K získání informací o CSR aktivitách existuje řada možností, např. výroční zprávy, zprávy o společenské odpovědnosti firmy, webové stránky firmy na internetu, firemní časopisy a letáčky, informační tabule a také např. prezentace a propagace firmy prostřednictvím neziskových organizací, jejichž projekty podporují. Informace pro případové studie jsou získány z oficiálních, veřejně přístupných webových stránek zkoumaných firem.

4.1 Česká spořitelna, a. s.

Akciová společnost s dlouholetou tradicí, Česká spořitelna, a. s. (dále jen ČS), která je členem finanční skupiny Erste Group, byla založena v roce 1825. Počtem přes 5,3 milionu klientů se řadí k největším bankám na českém trhu. Orientuje se hlavně na drobné klienty, menší firmy a obce.

V roce 2013 získala titul Banka roku, podesáté titul Nejdůvěryhodnější banka roku a ocenění Euromoney Best Bank in the Czech Republic 2013.

ČS se již od svého vzniku věnuje charitativní činnosti. V roce 2002 se stala zřizovatelem Nadace České spořitelny (dále jen Nadace ČS). Z prostředků nadace je podporováno mnoho neziskových organizací a sdružení (např. Charita Česká republika, Život 90, Nadace VIA, Nadace Partnerství, Nadační fond Livie a Václava Klausových, Palata – domov pro zrakově postižené, Saninim, Drop In nebo Podané ruce), tzn., že jsou podporovány hlavně projekty v oblasti kultury, vzdělávání (primárně finančního vzdělávání), vědy, výzkumu a vývoje, sportu, ekologie, sociálního podnikání, veřejných a sociálních záležitostí, zdravotní péče a charity; dále projekty, které podporují aktivní život v seniorském věku, péči o lidi v nouzi, péči o lidi s mentálním postižením, boj s drogovými závislostmi, projekty, které podporují prevenci sociálního vyloučení a prevenci kriminality. Nadace ČS přispívá i na projekty neziskových a charitativních organizací, které vybere a doporučí pobočka ČS v daném regionu. Může tak podpořit

i menší projekty, které mají v regionech omezené možnosti přístupu k financování svých aktivit.⁵⁴

V rámci věrnostního Bonus Programu se snaží ČS zapojit do charitativní činnosti i své klienty (při platbách kartou) a zaměstnance (2 pracovní dny v roce mohou věnovat na charitativní a obecně prospěšné účely).

Tab. 1: Základní fakta o ČS k 30. 9. 2013⁵⁵

Aktiva celkem	943,4 mld. Kč
Počet klientů České spořitelny	5 296 635
Počet poboček	651
Průměrný počet zaměstnanců Finanční skupiny České spořitelny	10 409
Počet karet	3 224 508

ČS patří k informačně nejvstřícnějším společnostem, o aktuálním dění v bance včetně finančních výsledků pravidelně veřejnost informuje.

Obchodní strategie ČS je úzce propojena se strategií společenské odpovědnosti (CSR) – jedná se tedy o propojení obchodních aktivit s potřebami společnosti a o integraci zájmů cílových skupin do chování firmy.

Projekty s názvem „**Investujeme pro budoucnost**“, které podporuje ČS a Nadace ČS, vycházejí z CSR strategie banky a jsou tvořeny třemi hlavními pilíři:

- vzdělávání – podporované projekty jsou primárně zaměřeny na finanční vzdělávání;
- pomoc lidem v nouzi – projekty jsou zaměřeny hlavně na stárnoucí společnost a na pomoc v oblasti prevence a léčby drogových závislostí;
- udržitelný rozvoj – projekty jsou směřovány na péči o životní prostředí, ve kterém žijeme.

Tato strategie umožňuje přistupovat k naplňování společenské odpovědnosti systematicky a s ohledem na zájmy všech klíčových skupin: klientů, zaměstnanců, akcionářů i celé společnosti.

⁵⁴ Česká spořitelna, a. s. Profil České spořitelny. *Základní fakta k 30. 9. 2013* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/profil-ceske-sporitelny-d00014413>>.

⁵⁵ Česká spořitelna, a. s. Profil České spořitelny. *Základní fakta k 30. 9. 2013* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/profil-ceske-sporitelny-d00014413>>.

Oblast filantropie kopíruje celkové pojetí CSR; klíčovým nástrojem pro působení v oblasti firemní filantropie se stalo založení vlastní Nadace ČS v roce 2002 s výší nadačního jmění 250 mil. Kč. Částku získala nadace darem od ČS pro naplňování účelu nadace. Zaměřuje se především na oblasti sociálního rozvoje, které jsou často ostatními dárci opomíjeny. Efektivně a dlouhodobě pomáhá při řešení závažných společenských témat, kterým se věnuje společně s partnery z neziskového sektoru.

V roce 2012 založili další nadaci – Nadaci Depositum Bonum (z lat. dobrý vklad či dobrá úložka), která byla zřízena na podporu české společnosti v oblasti vědy, výzkumu, vývoje a vzdělání. Chce hlavně podporovat přírodovědné a technické obory, které přinášejí dlouhodobý prospěch celé společnosti a konkurenceschopnost České republiky. Majetek nadace tvoří peníze z promlčených pohledávek z anonymních vkladních knížek, které byly zakázány EU i Parlamentem ČR. Nevyzvednuté prostředky z těchto anonymních vkladních knížek sem ČS vložila.

Vztah ČS ke klientům je velmi otevřený a férový. Pro své klienty zřídila již několik poboček Poradny při finanční tísní, pro zdravotně znevýhodněné občany zprovoznila i síť bankomatů pro nevidomé a otevřela pobočky s bezbariérovým přístupem a navigačním systémem. Pro klienty – investory byl vytvořen speciální tým pracovníků – Energy Team, jehož členové pomohou s projekty v oblasti energetických úspor a výroby energie z obnovitelných zdrojů. Speciální poradenské a finanční služby zajišťují specializovaní poradci i pro neziskový sektor a sociální podniky.

Na podpoře charitativních programů se prostřednictvím Bonus programu mohou aktivně podílet i klienti ČS. Držitel platební karty ČS získá při použití karty body, které pak může vyměnit za dárky, nebo je může věnovat na konkrétní charitativní projekty. Od roku 2005 bylo tímto způsobem podpořeno 36 charitativních projektů částkou téměř 6 milionů Kč.

V oblasti vzdělávání spolupracují s některými vysokými školami, kterým poskytují nejen finanční podporu, ale i odbornou spolupráci ve formě stáží. Pro žáky základních a středních škol vytvořili na podporu finanční gramotnosti komplexní výukový program s názvem Školní atlas Dnešní finanční svět a zábavnou deskovou interaktivní hru Finanční svoboda. Pro veřejnost byla vydána kapesní příručka Dnešní finanční svět a ČS se také stala partnery vzdělávacího seriálu Aby dluhy nebolely, který byl odvysílán Českou televizí. Pro neziskové organizace a sociální podniky pořádají

od roku 2012 sérii vzdělávacích seminářů s názvem Akademie České spořitelny s cílem poradit organizacím a podnikům, jak efektivně a sociálně podnikat. Dále podporují vzdělávání mladých lidí, např. projekty Social Impact Award (www.socialimpactaward.cz), DreamCatcher (www.dreamcatcher.cz), Moneymanie (www.moneymanie.cz), Bezpečný internet (www.bezpecnyinternet.cz) nebo pro nejmenší školáky Spořínkov (www.sporinkov.cz).

V oblasti personální politiky poskytuje ČS svým zaměstnancům velmi dobré podmínky, ať již z hlediska velkého množství poskytovaných sociálních benefitů včetně celoživotního vzdělávání nebo podpory rodičů na rodičovské dovolené (každý otec může využít po narození svého dítěte 5 dní pracovního volna navíc). V jejich komplexním programu Diversitas jsou řešeny otázky zaměřené na nerovnost počtu žen a mužů na manažerských postech, rozdíly v odměňování, možnosti osobního a profesního růstu, podmínky pro návrat z mateřské či rodičovské dovolené, efektivní sladění profesního a soukromého života, mezigenerační dialog, age management a boj proti diskriminaci. Zdravotně znevýhodněným zaměstnancům poskytují uplatnění v rámci projektu Transitions, za který získali titul Zaměstnavatel bez bariér 2012.

Do naplňování strategie CSR se mohou zapojit i zaměstnanci ČS. V rámci projektu Den pro charitu mohou zaměstnanci využít 2 pracovní dny pro dobrovolnickou činnost za nezkrácený plat. Přínosem je aktivní pomoc potřebným a také zvýšení motivace a loajality zaměstnanců. V roce 2013 tuto možnost využilo 1887 zaměstnanců, kteří pomáhali ve 135 neziskových organizacích po celé ČR.

Obr. 2: Zapojení zaměstnanců ČS do dobrovolnické činnosti⁵⁶

⁵⁶ Nadace České spořitelny. *Fotogalerie programu Zapojení zaměstnanců* [online]. 2014 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Redakce/Microsite/Nadace_CS_2013/Obrázky/zapojeni-zamestnancu-4.jpg>.

Další významný projekt ČS je Grantový program, který umožňuje získat zaměstnancům ČS finanční pomoc pro neziskovou organizaci, se kterou ve volném čase aktivně spolupracují (v roce 2012 podpořili 12 projektů částkou 1 mil. Kč.). Obdobou projektu je Grantový program pro klienty, kdy pro neziskovou organizaci mohou získat prostředky i klienti ČS, kteří v nich působí jako dobrovolníci.

Kvalita životního prostředí není ČS lhostejná. Péče o životní prostředí a udržitelný rozvoj je jedním z pilířů CSR, a proto ČS přistoupila k realizaci projektu Zelená firma. Tento unikátní projekt se snaží o zlepšení informovanosti veřejnosti o způsobech a významu recyklace elektrozařízení, tzn., že nabízí firmám v jejich budovách instalaci speciálních sběrných boxů pro dosloužilé drobné elektrospotřebiče. Iniciátorem projektu je nezisková společnost REMA Systém, jejímž hlavním smyslem činnosti je zabezpečit efektivní recyklaci odpadů elektrických a elektronických zařízení, a tedy ochrana životního prostředí.

CSR strategie byla vytvořena na základě dialogu se stakeholdery – akcionáři, klienty, zaměstnanci, zástupci komunit a prostředí, ve kterém působí. Charakter podnikání ČS vytváří výborné podmínky k získávání zpětné vazby od stakeholderů, kterým věnují velkou pozornost.

O všech CSR aktivitách informuje ČS na svých webových stránkách (<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/spolecenska-odpovednost-d00014340>).

Ve výčtu společensky odpovědných aktivit je třeba uvést i sponzorskou činnost ČS:

- oblast kultury – ČS je generálním nebo hlavním partnerem následujících kulturních akcí: hudebního festivalu Pražské jaro, operního festivalu Smetanova Litomyšl, největšího festivalu world music v ČR – Colours of Ostrava, jednoho z nejrozsáhlejších a nejsledovanějších hudebních festivalů v ČR United Islands České spořitelny, dále podporuje designérskou soutěž Ceny Czech Grand Design a mezinárodní přehlídku novinek českého a světového designu Dny designu v Praze Designblok;
- oblast sportu – ČS je generálním partnerem projektu Kolo pro život, což je seriál amatérských závodů na horských kolech, kterých se každoročně účastní tisíce zájemců všech věkových i sociálních skupin a generálním partnerem Českého atletického svazu; v rámci tohoto partnerství je zahrnuta široká podpora atletiky

od nejmladších žáků až po reprezentaci ČR (např. Zlatá tretra, Memoriál Josefa Odložila, Atlet roku);

- oblast vzdělání a vědy – ČS je generálním partnerem projektu Eurorebus aneb škola hrou s Českou spořitelnou, což je vzdělávací program na bázi vědomostní soutěže, který moderní formou propojuje vzdělávání a zábavu.⁵⁷

Jednou z možností informování o firmě i o společensky odpovědných aktivitách jsou výroční zprávy, které poskytují komplexní přehled o aktivitách firmy a prostřednictvím různých ukazatelů informují o výši vynaložených finančních prostředků na tyto aktivity.

Pro potřeby dalšího výzkumu jsou sledovány roky 2008-2012. Údaje v příslušných sloupcích jsou vždy k 31. 12. sledovaného roku. Údaje za rok 2013 budou známy až v 2. polovině roku 2014.

Tab. 2: Vybrané základní ekonomické ukazatele ČS (stav k 31. 12. daného roku)⁵⁸

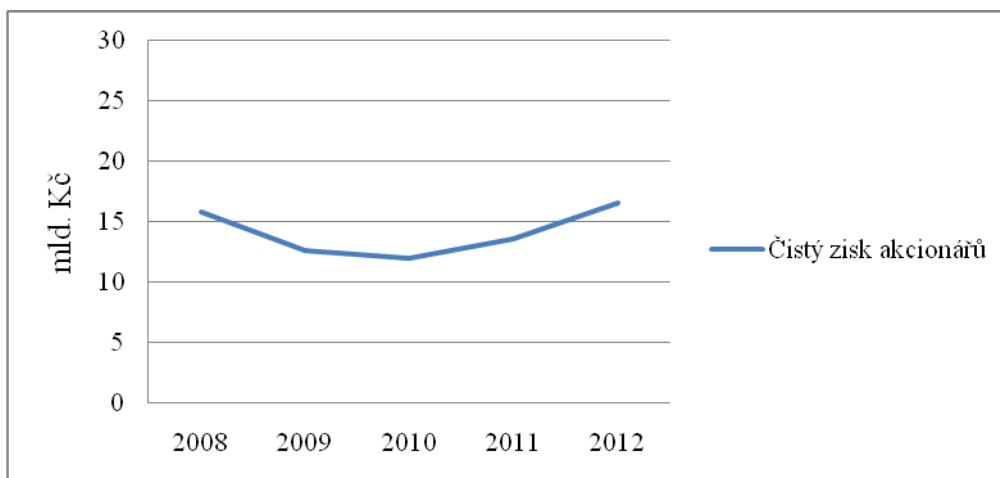
mil. Kč	2008	2009	2010	2011	2012
Vlastní kapitál akcionářů	64 805	63 279	70 780	79 810	93 190
Provozní výnosy	42 712	45 658	45 421	44 073	44 555
Provozní náklady	19 541	19 268	18 677	18 424	18 259
Provozní zisk	23 171	26 390	26 744	25 649	26 296
Čistý zisk akcionářů	15 813	12 640	12 052	13 638	16 612

Údaje o vývoji čistého zisku náležejícího akcionářům v jednotlivých letech jsou zachyceny v následujícím grafu.

⁵⁷ Česká spořitelna, a. s. *Sponzoring* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/sponzoring-d00014410>>.

⁵⁸ Česká spořitelna, a. s. Omega Design, s. r. o. Materiál pro veřejnost. *Výroční zpráva 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. s. 2 (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_2012.pdf>.

Graf 1: Čistý zisk náležející akcionářům ČS⁵⁹

Rok 2008 byl na finančních trzích jedním z nejtěžších. Důsledky turbulentního vývoje na světových finančních trzích se nevyhnuly ani ČS, ani její nadaci. I přes tuto nepříznivou hospodářskou situaci Nadace ČS stále pokračovala v klíčových aktivitách.

V následujících tabulkách budou uvedeny vybrané údaje z finančních zpráv Nadace ČS.

Tab. 3: Vybrané zákl. ekonom. ukazatele Nadace ČS (stav k 31. 12. daného roku)⁶⁰

mil. Kč	2008	2009	2010	2011	2012
Majetek nadace	491	541	545	514	525
Výnosy celkem	333	185	146	102	285
Náklady celkem	363	168	124	89	275
Zisk/ztráta	-30	17	22	13	10

Nadace nemá vlastní zaměstnance, veškeré činnosti jsou zajišťovány zaměstnanci ČS. Ve sledovaných letech 2008-2012 byly výnosy nadace dosaženy

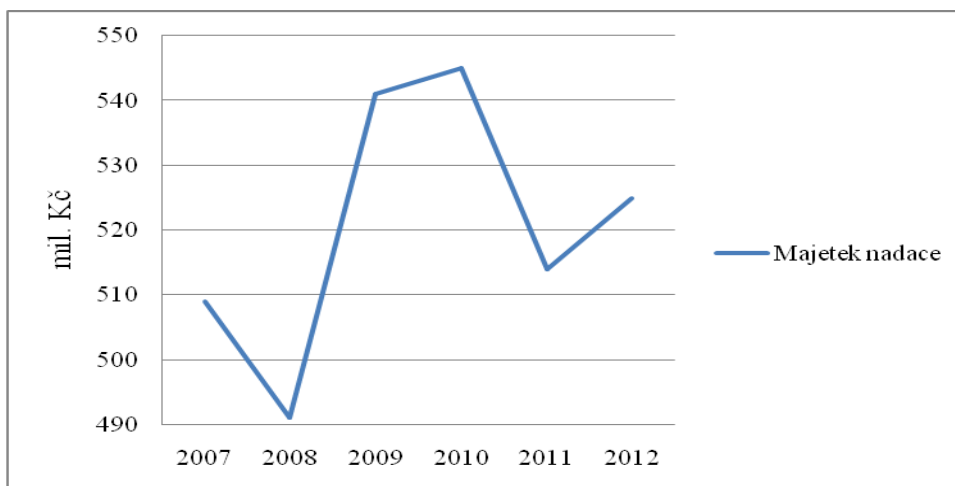
⁵⁹ Vlastní zpracování autora z údajů z Tab. 2: Vybrané základní ekonomické ukazatele ČS.

⁶⁰ Nadace České spořitelny. *Výroční zprávy: Výroční zpráva 2008-2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. s. 4 (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/nadace_vz2008.pdf>, <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/nadace_vz2009.pdf>, <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/nadace_vz2010.pdf>, <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/nadace_vz2011.pdf>, <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Redakce/Microsite/Nadace_CS_2013/Prilohy/nadace_cs_vz_2012_cz.pdf>.

ze zdrojů nadačního jmění zapsaného v nadačním rejstříku a tyto výnosy jsou od daně z příjmů osvobozeny.

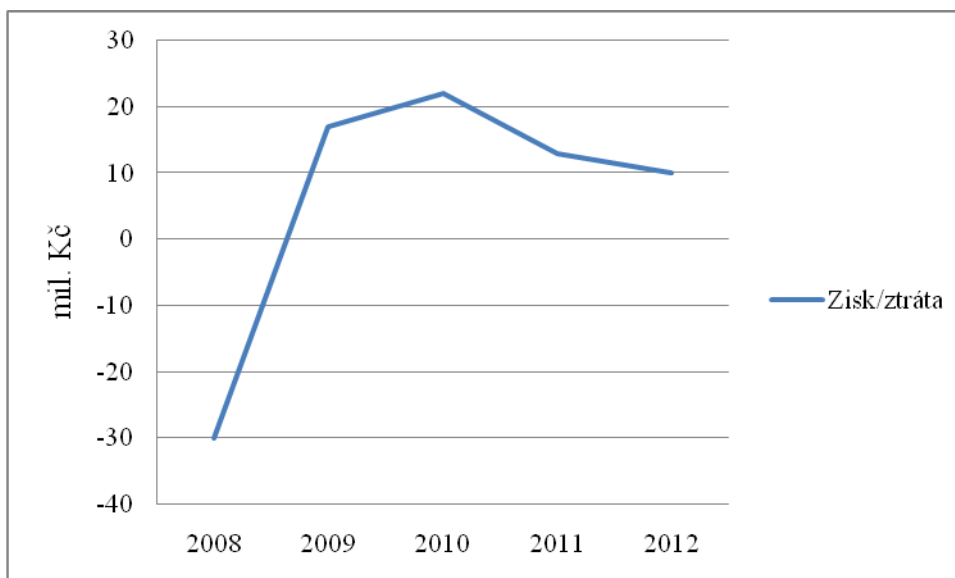
Pro další potřeby zkoumání bude doplněn ještě 1 údaj, a to stav majetku nadace k 31. 12. 2007, který bude totožný s počátečním stavem pro rok 2008 (tedy k 1. 1. 2008) – majetek nadace k tomuto datu činil 509 mil. Kč.

Graf 2: Majetek Nadace ČS⁶¹

Z grafu je patrné, že i u Nadace ČS se v roce 2008 významně projevila ekonomická krize.

Graf 3: Výsledky hospodaření Nadace ČS⁶²

⁶¹ Vlastní zpracování autora údajů z tab. 3.

⁶² Vlastní zpracování autora údajů z tab. 3.

Z grafu je patrné, že se v roce 2008 Nadace ČS dostala do ztráty, kterou však v následujících letech překonala, nyní je v zisku, i když dochází k mírnému poklesu.

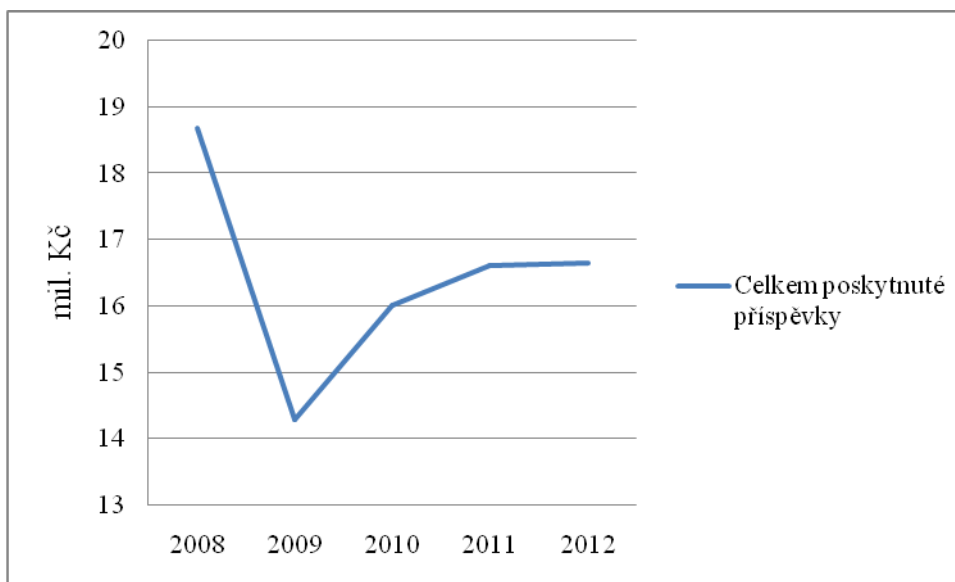
Tab. 4: Údaje o přijatých darech a poskytnutých příspěvcích Nadací ČS za daný rok⁶³

tis. Kč	2008	2009	2010	2011	2012
Přijaté dary od FO	0	0	401	0	0
Přijaté dary od PO	49 000	0	0	0	0
Poskytnuté příspěvky FO	120	665	340	150	170
Poskytnuté příspěvky PO	18 567	13 624	15 863 – 199*	16 468	16 475
Celkem poskytnuté příspěvky	18 687	14 289	16 004	16 618	16 645

Pozn.: * Dar ve výši 199 tisíc Kč z roku 2010 byl v následujícím roce nadaci vrácen.

Částka -přijaté dary od PO v roce 2008 je dar od ČS.

Graf 4: Poskytnuté nadační příspěvky fyzickým i právnickým osobám celkem⁶⁴

⁶³ Nadace České spořitelny. *Výroční zprávy* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/nadacecs?_nfpb=true&_pageLabel=doc_menu1&docid=internet/cs/sc_10562.xml>.

⁶⁴ Vlastní zpracování autora údajů z tab. 4.

Graf znázorňuje poskytnuté nadační příspěvky fyzickým i právnickým osobám v pětiletém období – opět se zde projeví důsledky krize z roku 2008.

Procentuální vyjádření příspěvků poskytnutých nadací vztažené k jejímu majetku je uvedeno v následující tabulce (stav majetku k 1. 1. daného roku, částky pro jednoduchost zaokrouhleny na miliony Kč).

Tab. 5: Procentuální vyjádření příspěvků⁶⁵

	2008	2009	2010	2011	2012
Majetek nadace (v mil. Kč k 1. 1.)	509	491	541	545	514
Poskytnuté příspěvky za rok (v mil. Kč)	19	14	16	17	17
Podíl příspěvků na majetku (v %)	3,73	2,85	2,96	3,12	3,31

Z výše uvedené tabulky je patrný opět vliv krize, ale také to, že se ČS i její nadace poměrně rychle vzchopila a výše příspěvků se dostala nad 3 % hranici a má nadále stoupající tendenci.

Z výročních zpráv byly dále zjištěny údaje o konkrétních částkách, které věnovala ČS společně s Nadací ČS na charitu a obecně prospěšné projekty.

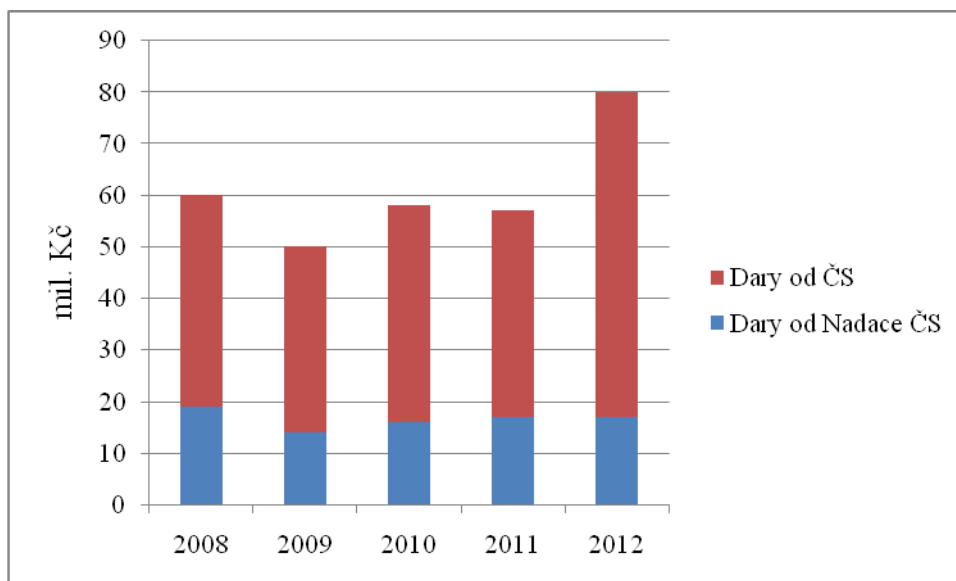
Tab. 6: Celkové poskytnuté dary ČS a její nadací za daný rok⁶⁶

mil. Kč	2008	2009	2010	2011	2012
Dary	60	50	68	67	80

⁶⁵ Vlastní zpracování autora z tab. 3 a 4.

⁶⁶ Česká spořitelna, a. s. *Výroční zpráva 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-17]. s. 52 (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_2012.pdf>.

Graf 5: Celkové poskytnuté dary Českou spořitelnou a její nadací⁶⁷

Z grafu je patrné, že i přes nepříznivou hospodářskou situaci, má výše darů stoupající tendenci. Pracovníci ČS si dobře uvědomují, že následkem ekonomické krize přibývá těch, kteří potřebují pomoci.

Graf č. 5 přibližně kopíruje graf č. 4 – poskytnuté nadační příspěvky fyzickým a právnickým osobám – rok 2009 – projev krize – nejnižší bod, potom určité vzchopení a nárůst.

Z údajů, které jsou uvedeny v tabulkách a grafech, je patrné, jak je ČS spolu s Nadací ČS štedrá; o tom svědčí řada ocenění a její umístění mezi nejštedřejšími dárci v ČR.

Společnost Elrond, o. p. s. z Příbrami, která v roce 2013 získala příspěvek od Nadace ČS, se dozvěděla o možnosti získat příspěvek od manažerky jedné z poboček ČS. Získání příspěvku nebylo nijak obtížné - zadání odpovídalo možnostem nabídky jejich činností ve školách, k vyřízení příspěvku předložili statutární listinu organizace a stanovy. V žádosti uvedli finanční částku a získali příspěvek ve výši 60 %, což činilo 30.000 Kč; vyřízení příspěvku trvalo 3 měsíce a letos prý budou Nadaci ČS o příspěvek znovu žádat.⁶⁸

Společenská odpovědnost ČS prolíná všemi oblastmi podnikání, obchodními vztahy i vztahy k zaměstnancům. Velikost finanční instituce a její postavení na trhu jí

⁶⁷ Vlastní zpracování autora údajů z tab. 4 a 6.

⁶⁸ Rozhovor s paní Mgr. Evou Burdovou, ředitelkou Elrond, o. p. s., ze dne 28. 2. 2014.

dává povinnost dívat se za hranice jejího podnikání a vnímat potřeby okolního prostředí. Ve spolupráci s řadou neziskových charitativních společností podporují projekty, které přinášejí životům lidí i přírodě naději. Tyto investice jsou investicemi pro budoucnost celé společnosti.

Česká spořitelna, a. s., získává image moderní banky poskytující komplexní služby pro všechny skupiny klientů a má ambice být vnímána jako inovativní a dynamická finanční skupina se zodpovědným přístupem ke společnosti.

4.2 Česká pojišťovna, a. s.

Česká pojišťovna, a. s. (dále jen ČP) je nejstarším pojišťovacím ústavem v českých zemích. Navazuje na tradice První české vzájemné pojišťovny, která byla založena v roce 1827 a která zpočátku provozovala pouze požární pojištění nemovitosti. Až do roku 1991 si, tehdy jako jediná československá pojišťovna, držela monopolní postavení na českém trhu. Po otevření trhu byl umožněn vstup dalším pojišťovnám, kterých na něm v současnosti působí více než 50. I ve vysoce konkurenčním prostředí si ČP stále udržuje své výsadní postavení. V roce 2008 se stala součástí holdingového podniku Generali PPF Holding, který působí v regionu střední a východní Evropy. Kromě pojišťovací a zajišťovací činnosti se zabývají poradenskou činností související s pojištěním fyzických a právnických osob, zprostředkováním stavebního spoření, penzijního připojištění, finančního leasingu, ale poskytují i pojištění v oblasti průmyslových a podnikatelských rizik a v zemědělství.

Několikrát se ČP stala vítězem v renomované odborné soutěži Fincentrum Pojišťovna roku. V roce 2011 získala titul Pojišťovna desetiletí, uspěla i v kategorii Životní pojištění roku i v soutěži TOP odpovědná firma v kategoriích Společensky prospěšný projekt a Nejangažovanější zaměstnanci. Dále se již řadu let umísťuje na předních příčkách filantropické soutěže pro firmy – TOP Filantrop. V roce 2012 byla ČP po několikáté oceněna jako nejdůvěryhodnější pojišťovna na trhu.

ČP vidí podstatu pojišťovnictví v pomoci druhým a dlouhodobě podporuje kulturu a sport. Iniciativa TOP odpovědná firma vyhodnotila několik jejích realizovaných společensky prospěšných aktivit jako jedny z nejlepších v České republice. Mnoho významných projektů a dobrovolnických zaměstnaneckých aktivit

realizují v oblasti pomoci zdravotně postiženým, dětem v ohrožení, dopravní bezpečnosti a prevence rizikového chování dětí na školách.⁶⁹

Posláním pojišťovny je pomáhat klientům v nejtěžších okamžicích jejich životů. ČP se připojila k projektu CAR CLUBU a Národní rady osob se zdravotním postižením ČR, tzn., že handicapovaným lidem poskytuje širokou pojistnou ochranu za výrazně nižší ceny a dále jim nabízí zvýhodněné produkty a služby. Nabízí i životní pojištění Lady, které poskytuje nadstandardní pojistné plnění v průběhu rekonvalescence v případě onkologického onemocnění žen. Pomocnou ruku podává ČP potřebným rovněž prostřednictvím Nadace České pojišťovny (dále jen Nadace ČP), která funguje od konce roku 2009.

V průběhu své existence rozšířila ČP svoji působnost z čistě pojišťovací společnosti i na různé podnikatelské oblasti. Vždy však přispívala k ekonomickému, kulturnímu i sociálnímu rozvoji země. Klade vždy důraz na společenskou angažovanost a je si vědoma, že konkurenceschopnost musí být nevyhnutelně spjata s etickou citlivostí, sociální odpovědností a ochranou životního prostředí. Představenstvo ČP definovalo a schválilo Etický kodex, který zahrnuje základní principy charakterizující etiku pro jednání s klienty, pravidla upravující vztahy se všemi partnery a také standardy, definující kontrolní systém, který zajistí dodržování tohoto kodexu. Za svou morální povinnost považují přispívat k rozvoji země, v níž působí – plní ji pořádáním kulturních akcí, podporou sportu a prokazováním pozornosti lidem postiženým utrpením a finanční tísni. Podle svých možností podporují vědecký výzkum zaměřený na léčbu vážných onemocnění (primárně je pozornost zaměřena na děti, starší lidi, vážně nemocné pacienty a trpící lidi). Dále podporují různé kulturní akce, neboť si uvědomují, že umění zvyšuje kvalitu života lidí. Uznávají i sport jako důležitý prvek ve výchově a vzdělávání, protože napomáhá i zdravému růstu dětí a mládeže i zdravému životnímu stylu. Důležitost přiznávají i různým vzdělávacím aktivitám v ekonomické oblasti. Nezapomínají ani na životní prostředí, které považují za společné bohatství, jež vyžaduje ochranu všech. Podporují i rekreační aktivity současných i bývalých zaměstnanců v rámci organizovaných zaměstnaneckých klubů.⁷⁰

⁶⁹ Česká pojišťovna, a. s. *Profil* [online]. 2014 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.ceskapojistovna.cz/profil>>.

⁷⁰ Česká pojišťovna, a. s. *Etický kodex skupiny Generali* [online]. 2004 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskapojistovna.cz/eticky-kodex>>.

Tab. 7: Dostupné údaje o ČP k 30. 9. 2013⁷¹

Bilanční suma	121,74 mld. Kč
Vlastní kapitál	18,85 mld. Kč
Počet poboček	202
Počet zaměstnanců	4023

Obchodní strategie ČP je též úzce spojena se strategií CSR. ČP podporuje různé aktivity v oblasti společenské odpovědnosti. Založení vlastní nadace v roce 2009 umožnilo ČP pomáhat ještě efektivněji a cíleněji. Ve spolupráci s Nadací ČP v roce 2012 v rámci projektu „Pomáháme vám jít dál“ podpořila sociálně odpovědné projekty, např. projekt Prevence úrazů na školách zahrnuje 75 tisíc dětí a 50 tisíc rodičů na 230 školách, projekt Dobrý anděl bezúplatně poskytuje příspěvky rodinám, kdy některý z rodičů nebo dítě trpí onkologickým onemocněním a z tohoto důvodu se ocitly v obtížné finanční situaci nebo projekt Nadace ČP Gentleman silnic. ČP pomáhá nejen prostřednictvím vlastní nadace, ale pomáhají i její zaměstnanci v rámci firemního dobrovolnictví, kteří na charitativních sbírkách vybrali více než 1 milion Kč.

Aktivity Nadace ČP jsou velmi úzce spjaty s činností ČP. Strategii nadace tvoří tři hlavní pilíře:

- prevence – zejména v oblasti silničního provozu a dětských úrazů;
- regionální projekty – projekty jsou zaměřeny na nejrůznější oblasti, ale vždy spojené s pomocí konkrétní osobě, sdružení či regionu;
- firemní dobrovolnictví – každý zaměstnanec ČP má nárok na 2 pracovní dny, které může věnovat dobrovolnické činnosti.

Nadace ČP, jejímž zřizovatelem je Česká pojišťovna, a. s., vznikla 30. 12. 2009 s výší nadačního jmění 500 tisíc Kč. Nadace byla založena za účelem podpory právnických a fyzických osob zaměřujících se na obecně prospěšné cíle, jejichž podpora je ve veřejném zájmu, zejména v oblasti kulturní, sportovní, sociální a vzdělávací. Její aktivity směřují i k ochraně životního prostředí, k ochraně lidských práv a jiných humanitárních hodnot, jsou zaměřeny i na charitativní pomoc osobám, které se

⁷¹ Finparáda. *Informace o pojišťovnách* [online]. 2013 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z WWW: <http://finparada.cz/BankyPojistovny_Parametry.aspx?T=P>.

nacházejí v krizové sociální, humanitární nebo jinak obtížné situaci. Dále se orientují na ochranu práv dětí a mládeže, na ochranu a rekonstrukci památek kulturního dědictví, na rozvoj a zvyšování úrovně vzdělanosti, na podporu vědeckého výzkumu a vývoje filantropie a nezapomínají ani na pojišťovnictví a prevenci pojistných rizik v České republice.

Nadace ČP se snaží, aby pomoc druhým byla v naší společnosti samozřejmostí, proto je jejím heslem „**Pomáháme vám jít dál**“. Příkladem pomoci jsou konkrétní programy:

- Návrat do života - jedná se o pomoc lidem, kterým se při vážné dopravní nehodě změnil celý život a mají problémy vrátit se zpět do aktivního života (zajišťují jim individuální psychoterapii, kariérové poradenství i rekvalifikační kurzy a pomáhají s vyhledáním vhodného pracovního místa);
- Bezpečnost na silnicích – pravidelně oceňují titulem Gentleman silnic ty, kteří v kritické situaci při dopravní nehodě neváhali ostatním pomoci a mnohdy jim zachránili život (ocenění převzalo již přes 90 lidí);
- Prevence rizikového chování na školách – cílem programu je, aby děti pochopily, jaká rizika na ně číhají ve škole, doma, při sportovních aktivitách, a naučily se jim předcházet (interaktivní program na prevenci dětských úrazů využívá v současné době více než 200 základních škol v ČR).

K dalším známým projektům, které podporuje Nadace ČP, patří Psí oči (výcvik asistenčních psů), Pomněnkový den (pomoc sdružení Linka bezpečí), Klokánek (konkrétní pomoc zaměstnanců ČP v rámci firemního dobrovolnictví pro Fond ohrožených dětí), Domov Sue Ryder (pomoc nemocným a starším seniorům).

Koncovým příjemcům – FO nebo neziskovým organizacím je určen Grantový program Nadace ČP, který je zaměřen na podporu sociálně a zdravotně handicapovaných občanů, na bezpečnost silničního provozu, na prevenci rizikového chování dětí a mládeže a finanční gramotnost (granty mohou být v maximální výši 100 tisíc Kč).

V oblasti péče o vlastní zaměstnance ČP kromě možnosti profesního a osobního růstu nabízí zvýhodněné podmínky na vlastní produkty (různé typy pojištění, příspěvek na penzijní připojištění), týden dovolené navíc, až 3 dny zdravotního volna, placené volno na sportovní hry ČP, 3 dny volna pro otce po narození dítěte nebo možnost

umístit dítě ve firemní školce v Praze. Jako další benefity poskytuje svým zaměstnancům příspěvky na různé sportovní aktivity, na kulturní akce a také stravenky.

Z oblasti ochrany životního prostředí je možné uvést alespoň příklad z roku 2012, kdy zaměstnanci ČP vysadili v Horním Slavkově v Karlovarském kraji 400 m dlouhou lipovou alej jako příspěvek k obnově tradičního rysu české krajiny.

K sociální odpovědnosti ČP a její nadace patří nejen finanční pomoc, ale i zapojení zaměstnanců formou firemního dobrovolnictví. Stovky zaměstnanců ČP se aktivně zapojují do aktivit, které organizuje přímo ČP nebo spolupracující neziskové organizace.

Obr. 3: Zaměstnanci ČP pomáhají tam, kde je to potřebné⁷²

Další formou firemního dobrovolnictví jsou finanční dary zaměstnanců, jejichž výše je často Nadací ČP zdvojnásobena. Mnoho zaměstnanců také pravidelně podporuje formou srážky ze mzdy různé neziskové organizace.

Pro úplnost je třeba uvést sponzorskou činnost ČP. Mnoho let se ČP prezentuje jako tradiční a dlouholetý partner Velké pardubické, jako generální partner se připojila k projektu Handy Car, je také generálním partnerem běžeckého seriálu pro děti a dospělé bez omezení věku Mizuno RunTour.⁷³

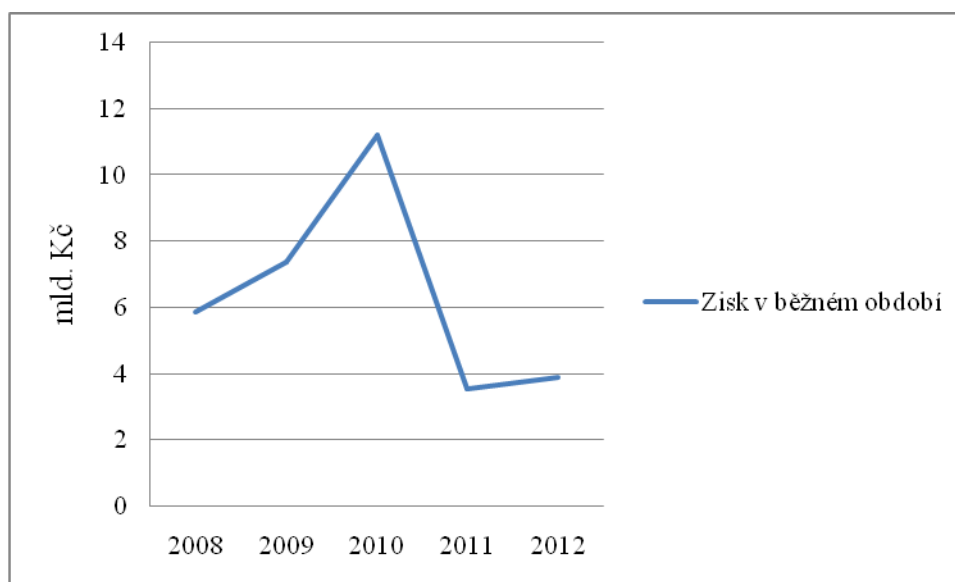
⁷² Tábořský deník. *Česká pojišťovna pomáhá. I v jižních Čechách* [online]. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <<http://taborsky.denik.cz/podnikani/ceska-pojistovna-pomaha-i-v-jiznich-cechach-20140226-pyws.html>>.

⁷³ Česká pojišťovna, a. s. *Sociální odpovědnost* [online]. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.jobs-ceskapojistovna.cz/proc-cp/socialni-odpovednost-2.html>>.

Tab. 8: Vybrané základní ukazatele ČP (stav k 31. 12. daného roku)⁷⁴

mil. Kč	2008	2009	2010	2011	2012
Vlastní kapitál celkem	18 451	21 851	24 180	17 455	21 331
Výnosy celkem	38 024	38 073	42 173	29 300	28 886
Náklady celkem	32 041	29 288	29 785	25 142	24 245
Zisk v běžném období	5 873	7 380	11 200	3 553	3 883

Graf 6: Čistý zisk v běžném období v ČP⁷⁵

Po určité krizi v roce 2008 se ČP rychle zvedla, pak následoval další propad a v posledních letech se začíná opět mírně zvedat.

V následujících tabulkách budou uvedeny vybrané údaje z finančních zpráv Nadace ČP; protože vznikla 30. 12. 2009, bude zachycen kratší časový úsek.

⁷⁴ Česká pojišťovna, a. s. *Výroční zpráva 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-18]. s. 95-96 (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.ceskapojistovna.cz/documents/10262/50003/VZ+2012_CP.pdf>.

⁷⁵ Vlastní zpracování autora údajů z tab. 8.

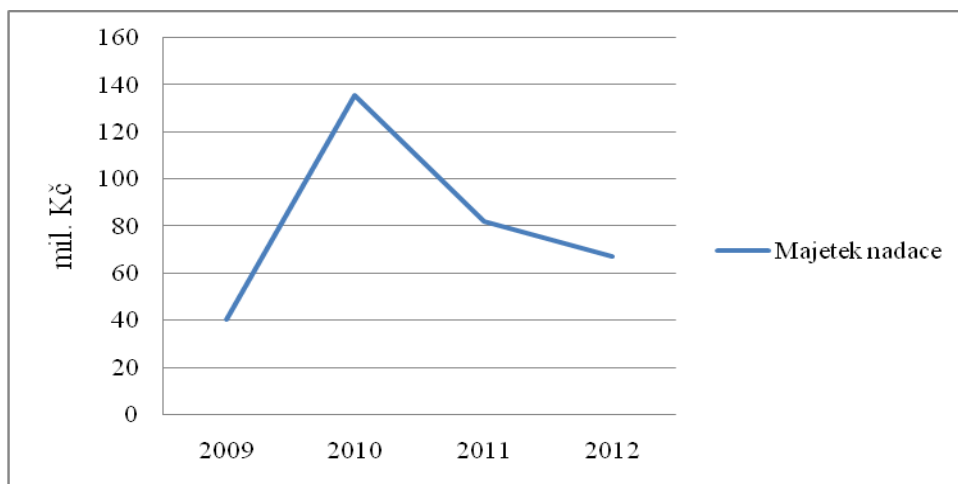
Tab. 9: Vybrané zákl. ekonom. ukazatele Nadace ČP (stav k 31. 12. daného roku)⁷⁶

tis. Kč	2009	2010	2011	2012
Majetek nadace	40 500	135 497	82 086	67 266
Výnosy celkem	0	285	907	754
Náklady celkem	0	205	432	722
Výsledek před zdaněním	0	80	475	32
Zisk/ztráta	0	80	360	-44

K 1. 1. 2012 došlo k fúzi sloučením s NF Karlův most. Tento fond byl zrušen bez likvidace a jeho majetek i závazky převzala Nadace ČP. Stav majetku nadace k 31. 12. 2011 činil 82.086 tis. Kč a k 1. 1. 2012 po sloučení s NF 83.742 tis. Kč.

Nadace nemá vlastní zaměstnance, veškeré činnosti jsou zajišťovány zaměstnanci ČP.

Graf 7: Majetek Nadace ČP⁷⁷

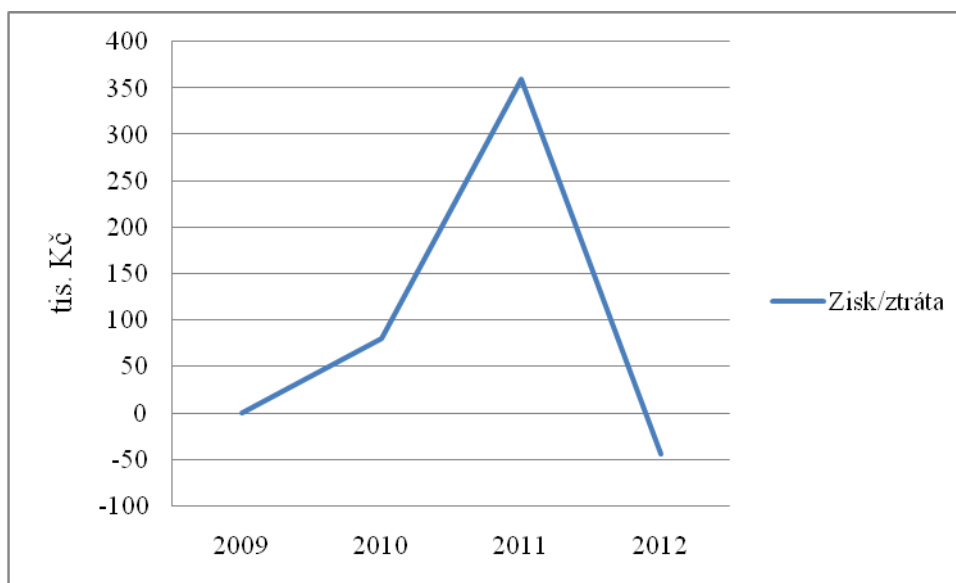

Od vzniku nadace došlo k výraznému navýšení majetku, pak je patrný pokles.

⁷⁶ Nadace České pojišťovny. *Ke stažení: Výroční zpráva 2010-2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-19]. s. 10-11 (PDF). Dostupné z WWW: <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2010.pdf>, <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2011.pdf>, <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2012.pdf>.

⁷⁷ Vlastní zpracování autora údajů z tab. 9.

Graf 8: Výsledky hospodaření Nadace ČP⁷⁸

Vývoj hospodaření téměř kopíruje vývoj majetku Nadace ČP, ale projevilo se zde také sloučení s NF Karlův most (došlo i k převzetí závazků).

Tab. 10: Údaje o přijatých darech a poskytnutých příspěvcích Nadací ČP⁷⁹

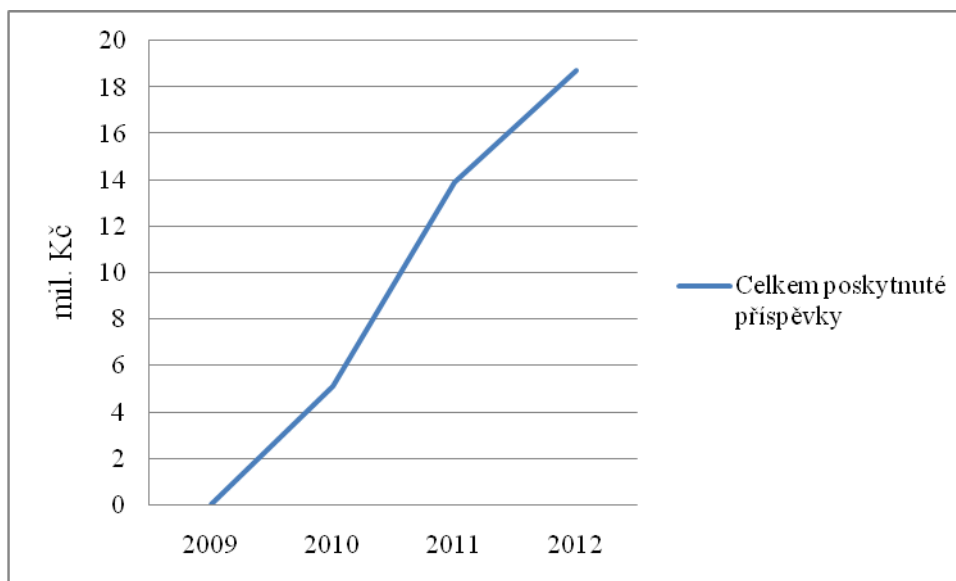
tis. Kč	2009	2010	2011	2012
Přijaté peněžní dary	40 000	100 000 – 60 000*	20 000	1 317
Přijaté nepeněžní dary	0	0	97 000	12
Poskytnuté peněžní příspěvky	0	4 444	13 790	18 408
Poskytnuté nepeněžní příspěvky	0	639	78	293
Celkem poskytnuté příspěvky	0	5 083	13 868	18 701

Pozn.: * Z daru ve výši 100 milionů Kč z roku 2010, muselo být 60 milionů Kč v roce 2011 vráceno, protože nebyl naplněn záměr, na který byly tyto prostředky poskytnuty.

⁷⁸ Vlastní zpracování autora údajů z tab. 9.

⁷⁹ Nadace České pojišťovny. *Ke stažení: Výroční zpráva 2010-2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. s. 13 (PDF). Dostupné z WWW: <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2010.pdf>, s. 13-14 (PDF). <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2011.pdf>, s. 3-4 (PDF). <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2012.pdf>.

Graf 9: Poskytnuté nadační příspěvky celkem⁸⁰

Nezávisle na výši majetku nadace i na výsledcích hospodaření, celková výše poskytnutých příspěvků od roku 2009, kdy Nadace ČP vznikla, stále stoupá.

Procentuální vyjádření příspěvků poskytnutých nadací vztažené k jejímu majetku je uvedeno v následující tabulce (stav majetku k 1. 1. daného roku, částky pro jednoduchost zaokrouhleny na miliony Kč).

Tab. 11: Procentuální vyjádření příspěvků⁸¹

	2010	2011	2012
Majetek nadace (v mil. Kč k 1. 1.)	41	135	84
Poskytnuté příspěvky za rok (v mil. Kč)	5	14	19
Podíl příspěvků na majetku (v %)	12,20	10,37	22,62

Veškeré aktivity na poli společenské odpovědnosti realizuje ČP prostřednictvím nadace, což jim umožňuje pomáhat efektivněji a především cíleněji.⁸² Ze zjištěných údajů vyplývá, že tab. 10 (o poskytnutých příspěvcích Nadací ČP) pro srovnání s ČS

⁸⁰ Vlastní zpracování autora údajů z tab. 10.

⁸¹ Vlastní zpracování autora z tab. 9 a 10.

⁸² Odpověď na e-mailový dotaz od paní Ing. Ivany Buriánkové, tiskové mluvčí České pojišťovny, a. s., ze dne 25. 2. 2014.

odpovídá jak tab. 4 (příspěvky poskytnuté Nadací ČS), tak i tab. 6 (celkové dary ČS a její nadací).

Z údajů uvedených v předchozích tabulkách a grafech, obdobně jako u ČS je zřejmá opět značná štedrost ČP, která též dlouhodobě podporuje různé aktivity v oblasti společenské odpovědnosti.

V rámci grantového programu, který byl spuštěn v polovině roku 2012, Nadace ČP podpořila 47 projektů částkou více než 1,3 mil. Kč. Žádosti o pomoc přichází velmi mnoho, ale přednost dávají projektům, které mohou někomu konkrétnímu zlepšit kvalitu života (např. koupě invalidního vozíku), u neziskových organizací posuzují jejich dosavadní činnost a transparentnost. Nadační projekty se budou dále zaměřovat na prevenci úrazovosti dětí i dospělých a na podporu aktivního rodinného života⁸³

V roce 2013 nebyl poskytnut nadační příspěvek nikomu z Příbramska (většinou příspěvky směřovaly na jižní Moravu), poskytnut byl v roce 2012 ve výši 20.000 Kč konkrétní osobě z Příbrami na rehabilitační pobyt v Centru péče o handicapované na postižení dětskou mozkovou obrnou.⁸⁴

Ocenění získaná ČP za významné projekty a dobrovolnické zaměstnanecké aktivity v oblasti pomoci zdravotně postiženým, dětem v ohrožení apod., jsou důkazem, že poskytování pomoci není jen reklamní heslo, ale každodenní náplň práce všech zaměstnanců firmy.

4.3 Komparace a zhodnocení společenské odpovědnosti České spořitelny, a. s. a České pojišťovny, a. s.

Pokud porovnáváme Českou spořitelnu, a. s. s Českou pojišťovnou, a. s., je ČS. ve všech zkoumaných ukazatelích určitě větší. Zaměstnanců má ČS přibližně 2,5krát více, poboček 3krát více a disponuje přibližně 8krát větším majetkem než ČP. V ekonomických ukazatelích se projevily u obou institucí problémy, které Evropa a s ní celý svět řeší a které začaly ekonomickou krizí v roce 2008. Přesto se obě finanční instituce vyznačují odpovědným přístupem ke svému širokému okolí. Jejich strategie je zaměřena na všechny 3 pilíře – profit, people, planet, tzn., u obou se projevuje snaha nejen o ekonomický zisk, ale obě instituce mají velmi kladný vztah

⁸³ Tábořský deník. *Česká pojišťovna pomáhá. I v jižních Čechách* [online]. 2014 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z WWW: <<http://taborsky.denik.cz/podnikani/ceska-pojistovna-pomaha-i-v-jiznich-cechach-20140226-pyws.html>>.

⁸⁴ Odpověď na e-mailový dotaz od paní Ing. Ivany Buriánkové, tiskové mluvčí České pojišťovny, a. s., ze dne 3. 3. 2014.

ke svým zaměstnancům, kterým poskytují různé benefity, a velmi zodpovědné jsou i vztahy k životnímu prostředí. Heslo ČS „Investujeme pro budoucnost“ i heslo ČP „Pomáháme vám jít dál“ se objevuje v každodenní náplni práce všech jejich zaměstnanců, tedy nechtějí jen pomáhat, ale skutečně pomáhají. Obě instituce pochopily, že sledování jediného cíle maximalizovat zisk, může mít negativní důsledky. Firmy, které jednají podle konceptu CSR, jsou oblíbenější, a tak zvyšují svou konkurenceschopnost oproti jiným firmám.

Na charitu i obecně prospěšné projekty přispívá ze svého zisku sama ČS i prostřednictvím svých nadací (Nadace ČS byla zřízena v roce 2002, Nadace Depositum Bonum v roce 2012). Nadační příspěvky za rok ve sledovaném 5letém období se pohybují kolem 17 mil. Kč; dary poskytnuté celkem ČS a Nadací ČS činí v průměru 63 mil. Kč a mají stále vzrůstající tendenci.

ČP realizuje v současné době své filantropické aktivity pouze prostřednictvím své nadace, kterou zřídila na konci roku 2009. Konkrétní částky nadačních příspěvků se pohybují od 5 mil. Kč v prvním roce fungování nadace, přes 14 mil. Kč v druhém roce k téměř 19 mil. Kč ve třetím roce. Vzhledem k majetku nadace se jedná o velmi prudký nárůst.

Jednou z velmi důležitých věcí je interpretace společenské odpovědnosti firem, tzn., jakým způsobem se o ní veřejnost dozví. Směrnice GRI pro reportování o společenské odpovědnosti firem k měření a hodnocení jejich ekonomické, environmentální a sociální výkonnosti je velmi propracovaná, její využívání je však založeno na dobrovolnosti; ČS ji využívá, ČP zatím ne.

ČS vydává každým rokem zprávu o společenské odpovědnosti počínaje rokem 2007. Poslední dostupná 50stránková zpráva o společenské odpovědnosti za rok 2011, která je uložena v obsahovém rejstříku GRI, uceleně informuje o jejích CSR aktivitách a předkládá schválenou strategii CSR na roky 2010-2013.

V této zprávě si přečteme prohlášení generálního ředitele ČS o celkové vizi, strategii i aktivitách v oblasti CSR. V úvodu zpráva obsahuje základní údaje o celé společnosti, profil a strategii organizace na poli trvale udržitelného rozvoje, má definovanou vizi a misi a je zde zdůrazněn význam zainteresovaných subjektů. Hlavně se však zpráva věnuje strategii společenské odpovědnosti („Investujeme pro budoucnost“) a jejím klíčovým oblastem – viz následující obrázek.

Obr. 4: Česká spořitelna – CSR strategie⁸⁵

Dále jsou ve stručnosti uvedeny nejdůležitější ekonomické údaje (podrobně jsou uváděny ve výročních zprávách), postavení ČS na trhu i vnímání veřejností. Velký prostor je věnován ochraně a udržitelnosti životního prostředí, hlavně obnovitelným zdrojům a energeticky úsporným projektům (Zelená úsporám, Energy team ČS atd.). Najdeme zde i informace o plnění závazků a cílů jak v souladu s legislativními normami, tak v souladu s nejvyššími standardy správy a morálky (řídí se Etickým kodexem zaměstnance, Kodexem bankovních služeb a dodržují i Chartu odpovědného podnikání). Nezatajují ani počty podání (názorů, stížností, návrhů na zlepšení) podaných na pobočkách nebo ombudsmanovi a následné změny, které reflektují zpětnou vazbu klienta. Část zprávy řeší vztahy k zaměstnancům (možnosti vzdělávání, nabídku benefitů, firemní kulturu a systém otevřené komunikace založený na dialogu). Závěrečná část této zprávy je věnována firemnímu dárcovství podle strategických pilířů,

⁸⁵ Česká spořitelna, a. s. *Zpráva o společenské odpovědnosti 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. s. 11 (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/0116.pdf>.

zapojení zaměstnanců do dobrovolnické činnosti a také jsou zde nejdůležitější údaje o Nadaci ČS. Ze zprávy se dozvíme i o jejich ocenění v anketě Top Firemní Filantrop v různých kategoriích. Přes některé drobné nedostatky z hlediska požadavků Směrnice GRI (zpráva se více orientuje na pouhý popis jednotlivých projektů, než na vyhodnocování činností, chybí představení členů vedení, ekonomické údaje jsou uvedeny až příliš stručně, chybí kontakt na osobu zodpovědnou za CSR zprávu), zpráva obsahuje dostatečné informace a údaje potřebné k hodnocení výkonnosti a je též důležitým nástrojem pro komunikaci se stakeholdery.⁸⁶

Používání směrnice GRI pro reportování je dobrovolné a ČP se dosud do tohoto reportingu nezapojila. Údaje o společenské odpovědnosti ČP potřebné pro hodnocení výkonnosti je nutné hledat ve výročních zprávách ČP, ve výročních zprávách Nadace ČP, v tiskových zprávách a nebo v novinových článcích, ve kterých představují činnost své nadace, své stěžejní nadační projekty, grantové programy a další aktivity v oblasti společenské odpovědnosti. Pro výroční zprávy neexistuje dostatek standardů, proto bývají hůře porovnatelné.

Obě finanční instituce si strategii CSR propojily se svými obchodními strategiemi a oběma se jejich cíle daří dobře naplňovat, o čemž svědčí získaná ocenění. Ve vzájemném hodnocení obou finančních institucí by si pomyslné 1. místo zasloužila zřejmě ČS, která se filantropickým aktivitám začala intenzivně věnovat již dříve; v roce 2002 zřídila svou nadaci, od roku 2007 vydává zprávy o společenské odpovědnosti podle požadavků Směrnice GRI a v celkovém objemu darovala i větší množství peněz.

Vzhledem k tomu, že stále vzrůstá potřeba společensky i morálně pomáhat, nejsou ani tak důležitá konkrétní čísla z tabulek, ale to, že se snaží, jak zaměstnanci ČS, tak zaměstnanci ČP citlivě a nezištně pomáhat, a proto je třeba ocenit i jejich lidský přístup a dobrovolnickou činnost, za což si zaslouží poděkování.

Shrnutí kapitoly

Konkrétní projevy CSR aktivit byly zkoumány na 2 velkých finančních institucích – České spořitelně, a. s. a České pojišťovně, a. s. K získávání informací byly využívány především jejich výroční zprávy. Obě finanční instituce naplňují své filantropické strategie ve 3 pilířích, množství příspěvků a darů má zvětšující se tendenci.

⁸⁶ Česká spořitelna, a. s. *Zpráva o společenské odpovědnosti 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z WWW: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/0116.pdf.

Společnosti se zapojují do řady projektů v oblasti společenské odpovědnosti a spolupracují s řadou neziskových charitativních organizací. ČS realizuje své CSR aktivity prostřednictvím společnosti i prostřednictvím svých nadací, ČP tuto agendu naplňuje pouze prostřednictvím své nadace. ČS oproti ČP přijala dobrovolně pro reportování o svých CSR aktivitách směrnici GRI a v souladu s ní vydává každým rokem zprávu o společenské odpovědnosti za určitý rok.

5. Podmínky dárcovství a jeho podpora v daňové politice ČR

Lidé i firmy poskytují nemalou část ze svých příjmů na různé charitativní, humanitární a jiné projekty hlavně při přírodních katastrofách. Dary se ale poskytují i různým nadacím, školám, zdravotnickým zařízením apod.

K darům se vztahuje daňová legislativa v souvislosti s poskytováním darů, tedy z pohledu dárce, a s přijímáním darů, tedy z pohledu obdarovaného.

5.1 Daňová legislativa z pohledu dárce

S poskytováním darů souvisí především daň z příjmů a u dárců, kteří jsou plátcí DPH i daň z přidané hodnoty. Daňové zvýhodnění při poskytnutí daru je důležitou pobídkou k rozvoji dárcovství v ČR.

- daň z příjmů

Pro dárce – zkoumané finanční instituce (ale i obecně pro PO a FO) platí stejné věcné podmínky pro nezdánitelnou část základu daně (u FO) nebo odčitatelnou položku od základu daně (u PO) dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění platném jak do 31. 12. 2013, tak platném od 1. 1. 2014, které jsou zakotveny v § 15 odst. 1 a v § 20 odst. 8. Dle těchto paragrafů se musí jednat o dary poskytnuté právnickým osobám, obcím, krajům i organizačním složkám státu na financování např. vědy a vzdělání, výzkumných a vývojových účelů, kultury, školství, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvířat, na účely sociální, zdravotnické a ekologické, humanitární, charitativní, sportovní; dále dary poskytnuté fyzickým osobám, které jsou poskytovateli zdravotních služeb nebo provozují školy a školská zařízení, zařízení na ochranu opuštěných zvířat nebo ohrožených druhů zvířat na financování těchto zařízení, dále fyzickým osobám, které jsou poživateli invalidního důchodu nebo nezletilým dětem závislým na péči jiné osoby nebo na zdravotní prostředky a rehabilitační a kompenzační pomůcky.⁸⁷

Hodnotové podmínky pro daňové zvýhodnění jsou pro FO a PO stanoveny odlišně.

Pro FO – do 31. 12. 2013 platilo: úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období musela činit alespoň 1.000 Kč nebo přesáhnout 2 % ze základu daně, nejvýše však bylo

⁸⁷ DAŇOVÉ ZÁKONY 2014. 1. vyd. Bratislava : Donau Media, 2013, © 2014. s. 17, 22.

možné odečíst 10 % ze základu daně.⁸⁸ Od 1. 1. 2014 se úhrnná částka odpočtu zvýšila z 10 % na 15 % ze základu daně.⁸⁹

Pro PO – do 31. 12. 2013 platilo: hodnota každého poskytnutého daru v daném roce musela být alespoň 2.000 Kč a v úhrnu bylo možné odečíst nejvýše 5 % ze základu daně sníženého o odčitatelné položky dle § 34 zákona, přičemž v případě poskytnutí daru středním, vyšším odborným a vysokým školám a veřejným výzkumným institucím bylo možné základ daně snížit o dalších 5 %.⁹⁰ Od 1. 1. 2014 došlo ke zvýšení maximálního úhrnného odpočtu na 10 % ze základu daně (nejen u darů pro školy). Tento odpočet nemohl a nemůže být využit poplatníky, kteří nebyli založeni nebo zřízení za účelem podnikání.⁹¹

- daň z přidané hodnoty

Finanční dary nejsou předmětem DPH. Z hlediska DPH je povinností poskytovatele daru (plátce DPH) odvést DPH pokud při pořízení darovaného majetku uplatnil nárok na odpočet daně na vstupu. Darování je sice bezúplatné, ale považuje se za zdanitelné plnění, z něhož musí plátce přiznat a odvést DPH na výstupu. Z tohoto pravidla platí některé výjimky, např. dárky a obchodní vzorky. Vypočtené DPH je pro dárce dalším nákladem spojeným s poskytnutím daru. Výše uvedené se týká i zkoumaných finančních institucí - České spořitelny, a. s. a České pojišťovny, a. s., neboť jsou obě plátcí DPH.⁹²

5.2 Daňová legislativa z pohledu obdarovaného

Daň darovací byla do 31. 12. 2013 upravena zákonem č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí, kde jsou v § 19 a v § 20 uvedeny různé typy osvobození.

U FO bylo osvobozeno nabytí movitých věcí osobní potřeby do 20.000 Kč, u FO i PO vkladů a peněžních prostředků rovněž do 20.000 Kč od jednoho dárce jednou za dva po sobě jdoucí roky.

⁸⁸ *DAŇOVÉ ZÁKONY XXL Profí – úplná znění platná v roce 2013*. 1. vyd. Bratislava : DonauMedia, 2013, © 2013 s. 18.

⁸⁹ *DAŇOVÉ ZÁKONY 2014*. 1. vyd. Bratislava : Donau Media, 2013, © 2014. s. 17.

⁹⁰ *DAŇOVÉ ZÁKONY XXL Profí – úplná znění platná v roce 2013*. 1. vyd. Bratislava : DonauMedia, 2013, © 2013 s. 22, 23.

⁹¹ *DAŇOVÉ ZÁKONY 2014*. 1. vyd. Bratislava : Donau Media, 2013, © 2014. s. 22.

⁹² *DAŇOVÉ ZÁKONY XXL Profí – úplná znění platná v roce 2013*. 1. vyd. Bratislava : DonauMedia, 2013, © 2013 s. 84, 90.

Osvobozena byla PO – pokud byla zřízena k zabezpečování činností v oblasti kultury, školství, ochrany a výchovy dětí a mládeže, vědy, výzkumu, vývoje, vzdělávání, zdravotnictví, sociální péče, ekologie, ochrany opuštěných zvířat, tělovýchovy a sportu, a pokud bylo bezúplatné nabytí majetku určeno na zabezpečování uvedených činností.

Osvobozena byla FO – pokud byla poskytovatelem zdravotních služeb, byl-li nabytý majetek určen na poskytování zdravotních služeb, dále bylo osvobozeno bezúplatné nabytí majetku FO provozující zařízení na ochranu opuštěných zvířat, nabytí peněžních prostředků FO, která byla použita na změnu kvalifikace, studium, léčení, úhradu sociálních služeb nebo zakoupení pomůcky pro zdravotně postižené.

Od daně darovací byl také osvobozen majetek na humanitární nebo charitativní účely a majetek z veřejných sbírek.

Specifické ustanovení platilo pro nadace a NF – jednak osvobození bezúplatně nabytého majetku nadací nebo NF, který musel být určen k dosahování obecně prospěšných cílů, ale i bezúplatné poskytnutí majetku touto nadací nebo NF v souladu s účelem, pro který byly zřízeny a v souladu s podmínkami dle nadační listiny nebo statutu.⁹³

Od 1. 1. 2014 pozbyl tento zákon účinnosti a došlo k inkorporaci předmětu darovací daně do zákona o dani z příjmů. Tato změna se týká jak FO, tak i PO. Bezúplatné příjmy, i když budou předmětem jiné daně, budou v mnoha případech osvobozeny, ale již ne v takové míře.

Od daně z příjmů jsou u FO osvobozeny bezúplatné příležitostné příjmy nepřesahující 15.000 Kč., což je méně než dříve; také jsou osvobozeny podpory nebo příspěvky z prostředků fundace (pod které podle NOZ patří i nadace a NF), dále má bezúplatné příjmy osvobozené FO, provozující zařízení pro opuštěná a ohrožená zvířata; nárok na osvobození má pak také ten, kdo tyto příjmy použije na zvýšení nebo změnu kvalifikace, studium, léčení, úhradu sociálních služeb i na zakoupení pomůcky pro zdravotně postižené. Rovněž je osvobozen příjem na humanitární nebo charitativní účel nebo z veřejné sbírky.

U PO může osvobození bezúplatných příjmů uplatnit veřejně prospěšný poplatník (kam se zahrnují nadace (vyjma rodinných) a NF), pokud budou tyto využity

⁹³ *DAŇOVÉ ZÁKONY XXL Profi – úplná znění platná v roce 2013*. 1. vyd. Bratislava : DonauMedia, 2013, © 2013 s. 134, 136, 137.

pro účely vymezené v § 15, odst. 1 nebo § 20 odst. 8 zákona (uvedené na straně č. 52 v části 5.1). Poplatníci, kteří již nejsou veřejně prospěšnými, nově na tyto benefity nedosáhnou.

Změny doznává také podpora výzkumu a vývoje, kdy za určitých podmínek je možné uplatnit odpočet až 110 % výdajů vynaložených na výzkum a vývoj.⁹⁴

5.3 Podmínky pro filantropii v ČR

Česká republika je podle neoficiálních statistik na předním místě v individuálním dárcovství ve střední a východní Evropě a zvyšuje se počet těch, kteří zvažují část svého majetku rozdat.⁹⁵ Náš stát však nejvíce podporuje dárcovství prostřednictvím nadací a NF, což jednoznačně vyplývá z platné daňové legislativy.

Významnou změnou, která se týká neziskových subjektů, je od 1. 1. 2014 vymezení veřejně prospěšného poplatníka v zákoně o daních z příjmů – z jeho zakladatelského právního jednání, statutu, stanov nebo zákona vyplývá, že jeho hlavní činnost není podnikáním. Proto sem patří nadace a NF, kterým jsou kromě různých osvobození, jak na straně dárce, tak na straně obdarovaného, poskytnuty další benefity (§ 19, odst. 1r) a § 20, odst. 7) zákona o dani z příjmů. Ve znění platném do 31. 12. 2013 byly od daně osvobozeny příjmy plynoucí z pronájmu nemovitostí, z pronájmu uměleckých děl, úrokové příjmy a jiné výnosy plynoucí z cenných papírů – vše muselo být součástí nadačního jmění a zapsáno v nadačním rejstříku.⁹⁶ Od 1. 1. 2014 je osvobození obdobné – osvobozen je „výnos nadace, která je veřejně prospěšným poplatníkem z majetku vloženého do nadační jistiny a příjem z jeho prodeje, pokud tento příjem slouží jen k účelu, ke kterému byla nadace zřízena, a pokud se nejedná o příjem, který byl nadací použit v rozporu se zákonem.“⁹⁷ Nadace do 31. 12. 2013 mohly a i nyní mohou základ daně dále snížit až o 30 %, maximálně

⁹⁴ ČESKO. Zákonné opatření Senátu č. 344 ze dne 10. října 2013 o změně daňových zákonů v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2013, částka 134, s. 6041, 6045, 6050, 6053, 6056, 6057, 6076.

⁹⁵ WANATOWICZOVÁ, K. Chcete být „in“? Staňte se filantropem. In *The art of giving = Umění darovat: čtvrtletník pro obnovu české filantropie*. 2013, č. 7, s. 6. Dostupné také z WWW: <<http://www.nadacevia.cz/cz/radce-darce/casopis-o-filantropii-umeni-darovat/umeni-darovat-7-zima-2013>>.

⁹⁶ DAŇOVÉ ZÁKONY XXL Profi – úplná znění platná v roce 2013. 1. vyd. Bratislava : DonauMedia, 2013, © 2013 s. 20.

⁹⁷ ČESKO. Zákonné opatření Senátu č. 344 ze dne 10. října 2013 o změně daňových zákonů v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2013, částka 134, s. 6054.

však o 1.000.000 Kč, použijí-li prostředky získané takto dosaženou úsporou daňové povinnosti ke krytí nákladů (výdajů) souvisejících s činnostmi, z nichž získané příjmy nejsou předmětem daně. V případě, že 30% snížení činí méně než 300.000 Kč, lze odečíst částku ve výši 300.000 Kč, maximálně však do výše základu daně.⁹⁸ Toto snížení základu daně zkoumané nadace intenzivně využívaly.

I při určitém osvobození a úlevách na daních, mohou být dárci i obdarovaní, podrobeni dani. Nejrozsáhlejší osvobození a největší úlevy na daních jsou poskytovány právě nadacím a nadačním fondům. Toho využívají velké firmy, které chtějí do svých plánů zahrnout i filantropické aktivity a chovat se společensky odpovědně, a proto firemní nadace zakládají. ČS i ČP mají založeny své nadace, přes které realizují filantropické aktivity.

Mezi největší a nejaktivnější nadace patří Nadace VIA, která poskytuje konzultace i ucelený servis v oblasti firemního i individuálního dárcovství. Pomáhají realizovat filantropické záměry štědrých dárců a vytvářet příznivé prostředí pro rozvoj občanské společnosti.⁹⁹

Jediná organizace, která v ČR sdružuje nadace, NF a dárcy je Fórum dárců, které zde působí již od roku 1997 a klade si za cíl rozvoj podmínek pro filantropii. Aktivně se účastní legislativních procesů, které by měly zlepšit podmínky pro dárcovství a veřejně prospěšné aktivity v ČR.¹⁰⁰ V daňové legislativě platné od 1. 1. 2014 se již nepatrné náznaky zlepšení objevují.

Ne však každá firma, která by chtěla přispívat na dobročinnost, je schopna si založit vlastní nadaci nebo NF, a tak by stát, pokud není schopen uspokojit sociální potřeby svých obyvatel, měl mnohem více dárcovství podporovat, což může jedině prostřednictvím své daňové politiky. O tom, že je stále více těch, kteří potřebují pomoci, se můžeme denně přesvědčit na ulicích; jednou se vybírá na invalidní občany, podruhé na opuštěné děti, pak zase na nemocné leukémií apod.

V některých evropských státech je daňová legislativa dárcovství mnohem příznivěji nakloněna než u nás. Již v roce 2006 si mohly firmy např. ve Francii odepsat

⁹⁸ ČESKO. Zákonné opatření Senátu č. 344 ze dne 10. října 2013 o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2013, částka 134, s. 6056-6057.

⁹⁹ Nadace VIA. *Služby nadace VIA* [online]. 2009 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.nadacevia.cz/cz/radce-darce/sluzby-nadace-via>>.

¹⁰⁰ Fórum dárců. *Kdo jsme* [online]. 2014 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.donorsforum.cz/kdo-jsme.html>>.

až 60 % hodnoty daru pro veřejně prospěšnou organizaci, ve Velké Británii a Irsku až 100 % hodnoty daru a např. v Lotyšsku si mohly firmy snížit základ daně až o 85 % a i v Maďarsku o 20-25 %, což je rozhodně více než u nás.¹⁰¹

Pokud by měla firemní filantropie u nás kvantitativně narůstat, podporovat konkrétní projekty nebo pomáhat lidem, kteří si pomoc zaslouží, je třeba, aby naši politici a zákonodárci co nejdříve vytvořili lepší legislativní podmínky, dosavadní bariéry odstranili, poskytování darů více daňově zvýhodnili, a tak lépe motivovali budoucí dárce a filantropy.

Shrnutí kapitoly

Od 1. 1. 2014 v souvislosti s účinností NOZ dochází k mnoha změnám v daňové legislativě, které se dotýkají dárců i obdarovaných. Nejvíce daňových úlev a osvobození od daní požívají nadace a NF, proto firmy realizují nejvíce filantropických aktivit právě prostřednictvím svých firemních nadací. Pro rozvoj filantropie u nás je třeba, aby se daňovou legislativou kromě nadací podporovaly i jiné daňové subjekty a aby se nedostatečně motivující daňová politika změnila, neboť zajímavé daňové pobídky mohou být dobrou motivací pro stávající i budoucí filantropy.

¹⁰¹ BOUŠOVÁ, K. *Sytý hladovému nevěří aneb jak banky přispívají na dobročinnost*. In *peníze.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.penize.cz/nakupy/18547-syty-hladovemu-neveri-aneb-jak-banky-prispivaji-na-dobrocinnost>>.

Závěr

Filantropie v různých podobách funguje již odedávna. V posledních desetiletí se objevuje nová filozofie podnikání, která podporuje aplikaci principů společensky odpovědného chování. Koncept chování firem je založen na bázi dobrovolnosti, jedná se o určitou nadstavbu zákonných požadavků, které jsou na firmy kladeny, stále více podniků jej zařazuje do svého každodenního podnikání, činí ho součástí své strategie a vynakládá za tímto účelem nemalé finanční částky, což je i případ České spořitelny, a. s. a České pojišťovny, a. s. Bude jen dobře, pokud takových firem bude v budoucnu nadále přibývat.

Úvodní kapitoly práce jsou zaměřeny na vysvětlení základních pojmů spojených s filantropií a podrobněji rozebírají koncept CSR a jeho základní 3 pilíře: profit, people, planet. Pro porovnání podniků existují systémy indikátorů – indexy, které práce také hodnotí. Je zde představena i směrnice GRI, která organizacím ukazuje určitý rámec při sestavování zpráv, aby srovnatelným způsobem o svých aktivitách informovaly veřejnost. Práce se též zaměřuje na vzájemný vztah filantropie a sociálního státu a charakterizuje sociální ekonomiku. Prostor je věnován i neziskovým organizacím, zvláště nadacím a NF, prostřednictvím kterých realizují velké firmy své filantropické aktivity.

V praktické části byla na základě dostupných informací provedena s ohledem na 3 pilíře CSR podrobná analýza společenské odpovědnosti České spořitelny, a. s. a České pojišťovny, a. s.

ČS patří k informačně nejvstřícnějším společnostem, o dění v bance i ekonomických ukazatelích pravidelně veřejnost informuje. Projekt „Investujeme pro budoucnost“ je zaměřen primárně na finanční vzdělávání, pomoc lidem v nouzi a udržitelný rozvoj ve vztahu k životnímu prostředí. ČP se v rámci projektu „Pomáháme vám jít dál“ orientuje na dopravní bezpečnost, na prevenci úrazů, na pomoc zdravotně postiženým a trpícím a na podporu osob, které se nacházejí v obtížné situaci. ČS si nutnost společenské odpovědnosti uvědomila o něco dříve než ČP, získala tak určitý náskok a lze ji považovat za lídra ve filantropických aktivitách v ČR. V současné době mají obě finanční instituce vlastní obchodní strategie úzce propojeny se strategií společenské odpovědnosti. Obě instituce si dobře uvědomily, že koncept CSR je nástrojem k budování dobrého jména a posílení jejich konkurenceschopnosti

a dlouhodobé prosperity. U obou finančních institucí je třeba ocenit hlavně to, že i když se musely samy potýkat s dopady ekonomické krize, nepřestaly se filantropickým aktivitám věnovat, neboť si byly vědomy toho, že v důsledku krize je i více potřebných.

Zkoumané finanční instituce se chovají společensky odpovědně a jsou ve filantropii velmi aktivní; tudíž se dá předpokládat, že se v budoucnu budou chovat také tak. Pokud by však měla kvantitativně narůst firemní filantropie, muselo by se jednat o nové dárcy či filantropy, a to se může stát pouze tehdy, pokud se zvýší výkonnost firem, stát je bude motivovat zajímavými daňovými pobídkami a také se bude prostřednictvím médií více šířit osvěta o společenské odpovědnosti a o filantropii. Nejvíce filantropických aktivit se realizuje prostřednictvím nadací a NF, kterým je daňová legislativa příznivě nakloněna, pro motivaci ostatních je však v daňové politice ČR stále velký prostor.

Žijeme ve světě, kde stále přibývá těch, kteří potřebují pomoci, a tak je třeba, aby také přibývalo těch, kteří dlouhodobě a s rozmyslem pro dobrý pocit darují – aby se z tvůrců zisků stali spolutvůrci hodnot. Odpovědnost firem za společnost a prostředí, ve kterém žijí, je důležitým aspektem podnikání a ukazuje na vyspělost společnosti. Je třeba, aby ti bohatší, kteří mohou, cítili jako svou morální povinnost nezištně pomáhat; aby využili svých schopností pro blaho ostatních, a přispěli tak k rozvoji společnosti.

Na závěr práce bych rád uvedl, že poznatky získané při její tvorbě byly pro mě přínosné a přispěly k obohacení mých znalostí o této problematice. Myslím si, že práce by se mohla stát inspirací pro budoucí filantropy a určitě by našla využití průřezově v různých vyučovacích předmětech, např. Malé a střední podnikání, Peníze, banky, finanční trhy či Bankovní a pojišťovací služby. Možná je otázkou blízké budoucnosti, kdy problematika filantropie a CSR bude stačit na samostatný vyučovací předmět.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BAČUVČÍK, R. *Marketing neziskových organizací*. 1. vyd. Zlín : VeRBuM, 2011. 190 s. ISBN 978-80-87500-01-9.
2. BORZAGA, C., DEFOURNY, J. *The Emergence of Social Enterprise*. London : Routledge, 2001. 383 s. ISBN 0-415-33921-9.
3. *DAŇOVÉ ZÁKONY 2014*. 1. vyd. Bratislava : Donau Media, 2013, © 2014. 160 s. ISBN 978-80-89364-51-0.
4. *DAŇOVÉ ZÁKONY XXL Profi – úplná znění platná v roce 2013*. 1. vyd. Bratislava : DonauMedia, 2013, © 2013 175 s. ISBN 978-80-89364-43-5.
5. DOHNALOVÁ, M., PRŮŠA, L., et al. *Sociální ekonomika*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1.
6. HLADKÁ, M. Teoretické vymezení filantropie v kontextu dnešní společnosti. In *Nové trendy – nové nápady 2009*. 1. vyd. Znojmo : Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, 2009. s. 489-500, 11 s. ISBN 978-80-87314-04-3.
7. KAŠPAROVÁ, K., KUNZ, V. *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. 1. vyd. Praha : Grada, 2013. 160 s. ISBN 978-80-247-4480-3.
8. KUNZ, V. *Společenská odpovědnost firem*. 1. vyd. Praha : Grada, 2012. 208 s. ISBN 978-80-247-3983-0.
9. PRSKAVCOVÁ, M., MARŠÍKOVÁ, K., ŘEHOŘOVÁ, P., ZBRÁNKOVÁ, M. *Společenská odpovědnost firem, lidský kapitál, rovné příležitosti a environmentální management s využitím zahraničních zkušeností*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008. 162 s. ISBN 978-80-7372-436-8.
10. REJMAN, L. *Slovník cizích slov*. 2. doplněné vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1971. 416 s.
11. SALOMON, L. M. *Partners in Public Service: Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State*. 1. vyd. Baltimore : Johns Hopkins University, 1995. 310 s. ISBN 08-018-4963-2.
12. SKOVAJSA, M. a kol. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010. 376 s. ISBN 978-80-7367-681-0.

13. STEJSKALOVÁ, D., HORÁKOVÁ, I., ŠKAPOVÁ, H. *Strategie firemní komunikace*. 2. rozš. vyd. Praha : Management Press, 2008. 254 s. ISBN 978-80-7261-178-2.
14. SVOBODA, F. *Filantropie: distanční studijní opora*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. 116 s. ISBN 978-80-210-4477-7.
15. TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie*. 1. vyd. Příbram : Professional Publishing, 2008. 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.
16. *The art of giving = Umění darovat: čtvrtletník pro obnovu české filantropie*. Praha : Nadace Via, 2012- . ISSN 1805-4390.
17. ZADRAŽILOVÁ, D. a kol. *Společenská odpovědnost podniků. Transparentnost a etika podnikání*. Vyd. 1. Praha : C. H. Beck, 2010. 167 s. ISBN 978-80-7400-192-5.

Elektronické zdroje

1. BOUŠOVÁ, K. Sytý hladovému nevěří aneb jak banky přispívají na dobročinnost. In *peníze.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z WWW: <http://www.penize.cz/nakupy/18547-syty-hladovemu-neveri-aneb-jak-banky-prispivaji-na-dobrocinnost>.
2. CECOP - EST. Conference. *Souhrnná informace a závěry mezinárodní konference k problematice šíření sociální ekonomie* [online]. 2002 [cit. 2013-09-12]. Dostupné z WWW: http://www.cecop-est.cz/conference_cz.html.
3. Česká pojišťovna, a. s. *Etický kodex skupiny Generali* [online]. 2004 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskapojistovna.cz/eticky-kodex>.
4. Česká pojišťovna, a. s. *Profil* [online]. 2014 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <https://www.ceskapojistovna.cz/profil>.
5. Česká pojišťovna, a. s. *Sociální odpovědnost* [online]. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <http://www.jobs-ceskapojistovna.cz/proc-cp/socialni-odpovednost-2.html>.

6. Česká pojišťovna, a. s. *Výroční zpráva 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-18]. 282 s. (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.ceskapojistovna.cz/documents/10262/50003/VZ+2012_CP.pdf>.
7. Česká spořitelna, a. s. Profil České spořitelny. *Základní fakta k 30. 9. 2013* [online]. 2014 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/profil-ceske-sporitelny-d00014413>>.
8. Česká spořitelna, a. s. *Sponzoring* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/sponzoring-d00014410>>.
9. Česká spořitelna, a. s. Omega Design, s. r. o. Materiál pro veřejnost. *Výroční zpráva 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. 60 s. (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_2012.pdf>.
10. Česká spořitelna, a. s. *Zpráva o společenské odpovědnosti 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. 50 s. (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/0116.pdf>.
11. EMPRESS. *GRI (Global Reporting Initiative)* [online]. 2013 [cit. 2014-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://vzdelavani.empress.cz/lekce/29/cast/138>>.
12. Finparáda. *Informace o pojišťovnách* [online]. 2013 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z WWW: <http://finparada.cz/BankyPojistovny_Parametry.aspx?T=P>.
13. Fórum dárců. *Kdo jsme* [online]. 2014 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.donorsforum.cz/kdo-jsme.html>>.
14. FRIEDMAN, M. The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits. In *The New York Times Magazine* [online]. New York : The New York Times Company, 1970 [cit. 2014-02-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.colorado.edu/studentgroups/libertarians/issues/friedman-soc-resp-business.html>>.
15. FRIŠTENSKÁ, H. a kol. *Průvodce novým Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy* [online] Fórum dárců, 2013 [cit. 2013-10-19]. 98 s. (PDF). Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/informacni_brozury/Pruvodce-obcanskym-zakonikem-pro-nadace-a-nadacni-fondy_fd-_5_.pdf>.

16. HLOUŠKOVÁ, Z., NOVOTNÁ, E. Dobrovolnictví a filantropie. In *Královéhradecká asociace nevládních neziskových organizací* [online]. © 2003-2012, 18. 03. 2012 [cit. 2013-07-27]. Dostupné z WWW: <<http://krasnno.cz/index.php?akce=dobinf&kod=5&table=dobrovolinfokan>>.
17. KUTNOHORSKÁ, J. a kol. *Metodika zavádění firemní filantropie pro firmy*. [online]. Ostrava : Ostravská univerzita, 2013. [cit. 2013-07-28]. 14 s. (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.spcsr.cz/files/Metodika_zavadeni_firemni_filantropie_pro_firmy_6-5-2013.pdf>.
18. Maentiva, a. s. Maentiva holding. *Filantropie: Definice filantropie* [online]. 2008 [cit. 2013-07-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.maentiva.com/cs/maentiva-holding/filantropie/definice-filantropie/>>.
19. MPSV. *Aby státní i neziskové organizace byly úspěšné...* [online]. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2009 [cit. 2013-10-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/7721>>.
20. MPSV. *Dotiční politika* [online]. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2006 [cit. 2013-10-06]. Dostupné z WWW: <www.mpsv.cz/files/clanky/4649/Dotacni_politka.ppt>.
21. Nadace České pojišťovny. *Ke stažení: Výroční zpráva 2010-2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-19]. 17 s. (PDF). Dostupné z WWW: <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2010.pdf>, 19 s. (PDF). <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2011.pdf>, 20 s. (PDF). <http://nadace.ceskapojistovna.cz/documents/1018554/1114417/NCP_vyrocní_zprava_2012.pdf>.
22. Nadace České spořitelny. *Fotogalerie programu Zapojení zaměstnanců* [online]. 2014 [cit. 2014-02-17]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Redakce/Microsite/Nadace_CS_2013/Obrázky/zapojeni-zamestnancu-4.jpg>.
23. Nadace České spořitelny. *Výroční zprávy* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/nadacecs?_nfpb=true&_pageLabel=doc_menu1&docid=internet/cs/sc_10562.xml>.

24. Nadace České spořitelny. *Výroční zprávy: Výroční zpráva 2008-2012* [online]. 2013 [cit. 2014-02-16]. 4 s. (PDF). Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/nadace_vz2008.pdf>, <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/nadace_vz2009.pdf>, <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/nadace_vz2010.pdf>, <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/nadace_vz2011.pdf>, <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Redakce/Microsite/Nadace_CS_2013/Prilohy/nadace_cs_vz_2012_cz.pdf>.
25. Nadace VIA. *Služby nadace VIA* [online]. 2009 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.nadacevia.cz/cz/radce-darce/sluzby-nadace-via>>.
26. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, *Novelizace Zásad vlády pro poskytování dotací NNO* [online] 2013 [cit. 2013-10-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/aktuality/novelizace-zasad-vlady-pro-poskytovani-dotaci-nno-108091/>>.
27. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2011* [online]. 2011 [cit. 2013-10-18]. Dostupné z WWW: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozb主_2011.pdf>.
28. Tábořský deník. *Česká pojišťovna pomáhá. I v jižních Čechách* [online]. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z WWW: <<http://taborsky.denik.cz/podnikani/ceska-pojistovna-pomaha-i-v-jiznich-cechach-20140226-pyws.html>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 227 ze dne 3. září 1997 o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 80, s. 4730-4739. ISSN 1211-1244.
2. ČESKO. Zákon č. 492 ze dne 12. prosince 2000, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 143, s. 7858-7900. ISSN 1211-1244.
3. ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2012, částka 33, s. 1026-1365. ISSN 1211-1244.

4. ČESKO. Zákonné opatření Senátu č. 344 ze dne 10. října 2013 o změně daňových zákonů v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2013, částka 134, s. 6038-6161. ISSN 1211-1244.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- rozhovor s paní Mgr. Evou Burdovou, ředitelkou Elrond, o. p. s., ze dne 28. 2. 2014.
- odpověď na e-mailový dotaz od paní Ing. Ivany Buriánkové, tiskové mluvčí České pojišťovny, a. s., ze dne 25. 2. 2014.
- odpověď na e-mailový dotaz od paní Ing. Ivany Buriánkové, tiskové mluvčí České pojišťovny, a. s., ze dne 3. 3. 2014.

Seznam zkratk

CSR	corporate social responsibility
ČP	Česká pojišťovna
ČS	Česká spořitelna
FO	fyzická osoba
GRI	Global Reporting Initiative
NF	nadační fond
NOZ	nový občanský zákoník
PO	právnícká osoba

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obr. 1: Tři pilíře CSR

Obr. 2: Zapojení zaměstnanců ČS do dobrovolnické činnosti

Obr. 3: Zaměstnanci ČP pomáhají tam, kde je to potřebné

Obr. 4: Česká spořitelna – CSR strategie

Seznam tabulek

Tab. 1: Základní fakta o ČS k 30. 9. 2013

Tab. 2: Vybrané základní ekonomické ukazatele ČS (stav k 31. 12. daného roku)

Tab. 3: Vybrané zákl. ekonom. ukazatele Nadace ČS (stav k 31. 12. daného roku)

Tab. 4: Údaje o přijatých darech a poskytnutých příspěvcích Nadací ČS za daný rok

Tab. 5: Procentuální vyjádření příspěvků

Tab. 6: Celkové poskytnuté dary ČS a její nadací za daný rok

Tab. 7: Dostupné údaje o ČP k 30. 9. 2013

Tab. 8: Vybrané základní ukazatele ČP (stav k 31. 12. daného roku)

Tab. 9: Vybrané zákl. ekonom. ukazatele Nadace ČP (stav k 31. 12. daného roku)

Tab. 10: Údaje o přijatých darech a poskytnutých příspěvcích Nadací ČP

Tab. 11: Procentuální vyjádření příspěvků

Seznam grafů

Graf 1: Čistý zisk náležející akcionářům ČS

Graf 2: Majetek Nadace ČS

Graf 3: Výsledky hospodaření Nadace ČS

Graf 4: Poskytnuté nadační příspěvky fyzickým i právnickým osobám celkem

Graf 5: Celkové poskytnuté dary Českou spořitelnou a její nadací

Graf 6: Čistý zisk v běžném období v ČP

Graf 7: Majetek Nadace ČP

Graf 8: Výsledky hospodaření Nadace ČP

Graf 9: Poskytnuté nadační příspěvky celkem